

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul III Nr. 86

Simbătă 10 martie 1973

16 pagini — 1 leu

Un eveniment major în viața țării noastre

Împreună cu întregul popor, cadrele didactice din întreaga țară au urmărit cu viu interes lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din zilele de 28 februarie — 2 martie 1973, eveniment politic de o deosebită însemnătate. Plenara a analizat modul în care se îndeplinesc sarcinile adoptate la Conferința Națională pentru accelerarea mersului înainte al României pe calea fâuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și măsurile stabilite la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1972 în vederea îndeplinirii planului pe anul 1973 — an hotărâtor pentru realizarea înainte de termen a actualului cincinal.

Dind o înaltă apreciere abnegației și hotărârii cu care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii îndeplinesc politica partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, Plenara Comitetului Central a adoptat măsurile necesare pentru concentrarea tuturor forțelor în vederea îndeplinirii exemplare a sarcinilor cantitative și calitative maxime ale planului și a angajamentelor asumate pe anul 1973. Plenara a trasat importante sarcini cu privire la asigurarea aprovizionării ritmice cu materii prime și materiale, contractarea integrală, fabricarea și livrarea utilajelor și a instalațiilor de automatizare, gospodărirea rațională a resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibil, creșterea eficienței în toate ramurile producției materiale, îmbunătățirea calitativă a întregii activități economice. S-au prevăzut măsuri pentru îndeplinirea planului de investiții și punerea în funcțiune a obiectivelor economice pla-

nificate, care reprezintă o condiție esențială a realizării și depășirii prevederilor cincinalului. De asemenea, s-au precizat obiective pentru dezvoltarea agriculturii, a activității de export, pentru creșterea nivelului de trai al populației.

Urmărind aplicarea în viață a hotărârilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R., în vederea perfecționării, organizării și conducerii vieții economico-sociale, Plenara a examinat și aprobat proiectele de lege privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, a Curții Superioare de Control Financiar și a Consiliului pentru problemele organizării economico-sociale. Au fost examinate și aprobate propunerile de modificare a Legii pentru dezvoltarea construcției de locuințe, vânzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case proprietate personală, de odihnă și a Legii privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, propuneri ce vor fi supuse, de asemenea, dezbaterii publice înainte de a fi înaintate Marii Adunări Naționale.

Plenara Comitetului Central a luat în dezbateri și a aprobat hotărârea cu privire la îmbunătățirea organizării și retribuției muncii în agricultură, o hotărâre cu privire la îmbunătățirea activității de educație fizică și sport, precum și unele măsuri privind reducerea numărului cadrelor de conducere și

AL. GOLIANU

(Continuare în pag. a 2-a)

Foto: prof. V. BOGDANET

Mărțișor

Nu știu alții cum sînt, dar eu — parafrazîndu-l pe vrăjitorul de cuvinte din Humulești — cînd mă gîndesc la mama, simt în nări, proaspăt, mirosul de iarbă cosită din satul meu, iar în ochi îmi apare cîmpia bînășeană, cu roadele ei și o lacrimă prelungă îmi izvorăște între pleoape: de bucurie că ființa care mi-a dăruit viața e lîngă mine, de bucurie că prin ea exist. Nu știu alții cum sînt, dar eu cînd mă gîndesc la soția mea, la sora, la colegile mele, îmi vine în minte, nu știu de ce. Primăvara lui Boticelli — cea nemaiomenită îmbinare de duiosie, de puritate, de severă hotărîre și suveran optimism. Nu știu de ce... Afară însă, Pămîntul se înclină spre Soare, semințele germinează în brazde prevestind nașterile care vor urma, căci acum încep marile fecundări dătătoare de viață. Natura in-

treagă la chipul unei femei. Și, desigur, nu este nici o coincidență că tocmai în acest anotimp al fecundității plene, popoarele lumii serbează Ziua Femeii.

În veacul cefal și apter, cum numea un mare poet român secolul XX, femeia, orice s-ar spune, nu și-a pierdut nimic din atributele ce-i conferă feminitatea. Dimpotrivă. Femeia-constructor, Femeia-lucrător pe ogoare, Femeia-sociolog, profesor sau cibernetician, este aceeași ființă sensibilă și delicată, care ne umple sufletul de căldură, care naște pruncii, veghindu-le somnul, care este alături de noi în orice clipă, la bucurii și dureri, oferindu-ne darul cel mai de preț: iubirea

Iubirea, fără de care Pămîntul deveni un deșert.

AICI

Orientări prioritare în educația fizică și sportul școlar

Cuprinderea pe agenda de lucru a recentei Plenare a C.C. al P.C.R. a problemei educației fizice și sportului atrage atenția asupra grijii deosebite manifestate de conducerea de partid și de stat față de acest sector de activitate. Totodată, este o recunoaștere a rolului pe care educația fizică și sportul îl joacă în fâurirea unui tîneret capabil de a contribui activ la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

În acest context, școala este chemată și ea să-și perfecționeze metodele și mijloacele, dar mai ales conținutul activității privitoare la educația fizică și la sportul de performanță. Educația fizică și sportul, tîneret repute în drepturi în viața școlii moderne, au devenit o cerință stringentă și adînc ancorată în complexe măsuri educative adresate tîneretului.

Nimeni nu mai poate ignora rolul tot mai important în formarea omului, în formarea de caractere, pe care educația fizică și sportul îl au, ca domenii propice de afirmare a

personalității, cu directe influențe asupra evoluției acesteia sub aspect afectiv și spiritual. După cum, de asemenea, nu se poate neglija rolul social tot mai evident pe care mișcarea de educație fizică, dar mai ales sportul, îl joacă în viața națiunilor, devenind tot mai mult o activitate de interes național. Ocazie de stringere a legăturilor de prietenie între tinerii diferitelor țări, sportul este totodată și terenul unor afirmări naționale de larg răsădit.

Iată motivele pentru care atenția forurilor diriguitorie din țara noastră se îndreaptă spre creșterea eficienței activității de educație fizică și sport, investindu-se în acest domeniu un efort material și uman considerabil. Este clar că față de aceste considerente, rolul școlii crește considerabil, ca instituție care se află pe primul loc al frontului comun al educației.

Numai că învățămîntul de educație fizică și sport simte nevoia unei îmbunătățiri calitative, cu creșterea consecutivă a eficienței lecției de educație fizică și a practicării sportului în școală. Fără a aprofunda problema bazei materiale, se poate sublinia necesitatea folosirii ei în mod eficient, adică fără pauze și la întreaga ei capacitate, atît în orele de clasă, cît și activitatea sportivă extrașcolară.

Dar importantă mi se pare, mai ales, reconsiderarea conținutului orei

Dr. EUGEN AVRAMOFF
șef de lucrări la Institutul
de educație fizică și sport

(Continuare în pag. a 14-a)

ACCENTE

Pentru

părinții din Sinaia

Cel mai adesea, ne-ezurile noastre cu copiii se datoresc lipsei de continuitate în familie a acțiunilor începute de școală. De aceea ne-am gândit să folosim niște căi mai eficiente de sprijinire a părinților pentru ca ei să acționeze în consens cu noi, scotind necesar să depășim clasicul procedeu de informare pedagogică în cadrul școlii — lectoratele cu părinții. Astfel, am organizat la Casa corpului didactic, în colaborare cu Universitatea popu-

lară, un curs de informare pedagogică a părinților. La acest curs sînt invitați să audieze conferințe, să discute liber, să vizioneze filme documentare etc., atât învățătorii, profesorii și diriginții, cît și părinții. Pentru realizarea acestor acțiuni am cerut sprijinul unor specialiști, cercetători, oameni de știință, mai ales din București, care au răspuns cu plăcere și s-au deplasat la Sinaia, ori de cîte ori au fost chemați.

Prof. C. D. RAPCEA
Sinaia

Impasul de la Olteni

O vizită recentă la Liceul de cultură gene-

rală din Olteni, județul Teleorman, ne-a relevat o stare de lucruri îngrijorătoare: cei 124 de elevi interni ai liceului sînt distribuiți să locuiască, de un timp încoace, în nu mai puțin de 11 puncte din comună. În plus, un cabinet școlar (cel de matematică) și un atelier (de țesut covoare) din incinta liceului au fost transformate ad-hoc în... dormitoare.

Cum s-a ajuns la acest impas? În timpul vacanței de iarnă, fosta clădire a internatului (care nu era a școlii) trece sub tutela întreprinderii Tricotajul roșu-București cu intenția de a se crea aici o stație-pilot a fabricii. Intenție nobile, de altfel, mai ales că Olteni este o comună prevăzută în planul de urbanizare. Dar de la ziua trecerii ei în antrepriza amintitei întreprinderi (data de 30 decembrie 1972) și pînă la ora recentei noastre vizite, clădirea stă încolțită!

În acest caz, se pune întrebarea: organele care au luat această măsură nu puteau tolera elevii în clădirea fostului internat (care, după cum am văzut, stă încă nefolosită) pînă la încheierea anului școlar în curs? „Nu s-a propus de forurile locale — ne spuneau oamenii din conducerea Liceului din Olteni — să mutăm internatul în clădirea căminului cultural. Clădirea este însă improprie unui internat: n-are apă curentă, grupul sanitar, este în curte, la o distanță mare. Iarna, vă dați seama... N-am acceptat această soluție. Am acceptat însă soluția a doua, căci alta nici nu exista: să trecă în proprietatea școlii noastre cele 11 apartamente din

comună, ale I.G.O. Videle, plasate în clădiri noi, confortabile. Numai că aceste clădiri, o parte din ele, mai sînt ocupate — de profesori și de unii reprezentanți din conducerea comunei. Și, deși avem promisiuni că se vor elibera...”

— Cum vedeți rezolvarea problemei internatului? — l-am întrebat pe tovarășul Zamfir Licoiu, secretarul Consiliului popular Olteni.

— Numai în perspectivă. Cei care ocupă spațiul din apartamentele școlii și au unde să se mute, se vor muta. O parte dintre ei s-au și mutat. Eu — pentru că și eu dețin un astfel de apartament — îl voi elibera săptămîna viitoare. Pentru ceilalți va începe în iulie a.c. construirea unui bloc de 16 apartamente. Atunci problema va fi soluționată în întregime.

— Și cînd se prevede să se dea în folosință blocul?

— Depinde de constructor.

Și totuși, la Olteni, provizoriul acesta nu poate dăinu. Care este soluția?

D. CICHIRA

„Învățămîntul preșcolar” Nr 1/1973

Salutară inițiativa „Revistei de pedagogie” de a edita un supliment pentru învățămîntul preșcolar prin care să se pună la îndemîna educatorilor un material dens, bogat și absolut indispensabil. Cadre didactice universitare, profesori de la liceele peda-

gogice, învățători, educatoare cu multă experiență în munca dificilă și plină de noblețe cu cele mai tinere vîrstare semnează, în primul supliment de acest gen pe anul în curs, articolele substanțiale, scrise în general bine, și variate ca temă.

„Coordonatele comportamentului infanții și

tulburările de integritate”, „Învățarea prin descoperire la vîrsta preșcolară”, „Rolul activităților alese în dezvoltarea aptitudinilor copiilor” sînt doar cîteva dintre titlurile reprezentative incluse în sumar, care vor stîrni, fără îndoială, interesul cititorilor.

O bună impresie lasă ancheta semnată de Silvia Dima, pe tema: „Pregătirea copilului preșcolar pentru școală”, la care aduce contribuții pertinente un mare număr de participanți, specialiști în materie. Cuprînsul numărului 1/1973 al suplimentului „Învățămîntul preșcolar”, conceput judicios, este întregit de rubricile: „Cîntec-teatru-joc-poveste”, „Poezii”, „Consemnări” și „Vitrina de cărți”. Versurile publicate, însă, sînt de alabă factură: greoaie și, în general, fără umor — element de strictă necesitate cînd e vorba de preșcolari. Iar dacă n-au nici un haz..

DIM. R.

Un eveniment major în viața țării noastre

(Urmare din pag. 1)

îmbunătățirea structurii organizatorice la ministere, centrale și organizații economice.

Aprobind în unanimitate activitatea internațională a Partidului Comunist Român și statului român în 1972, Plenara Comitetului Central a constatat cu satisfacție că, în anul care a trecut, Partidul Comunist Român și guvernul Republicii Socialiste România au desfășurat o activitate internațională deosebit de bogată, multilaterală, în deplină concordanță cu interesele fundamentale ale poporului român și cu cerințele generale ale cauzelor păcii, democrației, colaborării și socialismului în întreaga lume.

Comitetul Central a dat o înaltă apreciere activității neobosite desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru elaborarea și pentru îndeplinirea practică a politicii externe a partidului și statului. Această activitate a dus la creșterea prestigiului României pe plan mondial, a inseris o contribuție valoroasă la promovarea destinului internațional, la dezvoltarea dialogului și a colaborării între state, la stabilirea unor raporturi noi, bazate pe încredere și egalitate între toate țările.

Întregul ansamblu de măsuri adoptat de Plenară ilustrează pregnant trăsăturile definitorii ale stilului de lucru al partidului nostru, principalitatea, realismul și caracterul creator al politicii sale. Ceea ce se cere acum, după ce a fost elaborat și aprobat acest program concret de acțiune, este să se treacă imediat la îndeplinirea sa. pas cu pas, în practica edificării noastre socialiste, în fiecare compartiment de activitate. În acest sens, cadrele didactice sînt chemate să contribuie activ, susținut, la cunoașterea hotărîrilor Plenarei, la ridicarea continuă a nivelului de pregătire teoretică și practică a tineretului școlar și universitar, la educarea sa în spiritul înalțelor idealuri ale eticii și echității socialiste.

Exprimîndu-și încrederea deplină în justele politici ale partidului, profesorii și învățătorii, toți lucrătorii din sistemul învățămîntului public se angajează ca, împreună cu întregul popor, să acționeze cu abnegație pentru a da viață hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R., pentru a ajuta efectiv la parcurgerea cu succes a actualei etape pe calea progresului continuu al societății noastre socialiste multilaterale dezvoltate.

Astfel bibliotecile își pierd o parte din utilitatea lor funcțională.

În locul unui singur profesor care să facă o muncă formală de distribuire a cărților, biblioteca să fie împărțită pe specialități tuturor profesorilor, conform obiectului de studiu. Fiecare profesor se va preocupa de îmbogățirea permanentă a sectorului său cu ultimele noutăți apărute în edituri, lucrări de specialitate, reviste etc. În același timp, elevii pot fi informați asupra conținutului operelor pe care o solicită și nu mai rătăcesc în labirintul bibliotecii. Totodată profesorul poate cunoaște mai bine aptitudinile și preocupările elevilor săi, îi poate îndruma mai ușor, sau le poate stimula interesul și curiozitatea într-un anumit domeniu de cercetare spre care au aptitudini sau sînt atrași.

Toate acestea necesită, însă, lărgirea spațiului destinat bibliotecii și amenajarea unei săli de lectură care s-ar putea realiza printr-o judicioasă reorganizare și redistribuire a spațiului.

Prof. VICTOR MIHAESCU

PRO ȘI CONTRA

40 de elevi în clasa I! Nu sînt prea mulți?

În revista „Tribuna școlii” s-au comentat în cîteva numere anumite probleme legate de învățămîntul la clasa I. De fapt, de cînd a început învățămîntul la 6 ani, problema clasei I și a II-a a fost mereu discutată. Dar, din păcate, concret, nu s-au prea luat măsuri pentru optimizarea acestuia. Încă din timpul anului trecut am fost preocupată de numărul de elevi ce-l voi avea anul acesta la clasa I. Cred că situația de la clasa mea nu e unică și ar trebui să fie luată în discuție cu mai mult curaj. Anul acesta, la clasa I, am aproape 40 de elevi, un număr foarte mare, dacă ne gândim la specificul muncii la această clasă, determinat de caracteristicile psiho-pedagogice ale copiilor. Să nu

uităm că, la această vîrstă, copilul vorbește încet și greoi, citește încet, gîndirea lui cere timp, se plietisește repede. Ca atare, ora trebuie deseori întreruptă pentru a trece la o activitate distractivă. Îmi pun întrebarea, dacă în condițiile arătate mai sus, pot eu să predau metodic o lecție, sau să organizez o activitate distractivă necesară. În realitate, abia îmi rămîne timp să verific lecția anterioară. Ne gîsim la clasa unde fiecare elev trebuie să fie verificat în fiecare oră.

Ministerul Educației și Învățămîntului a avut în vedere ca, la unele licee de specialitate, clasele să aibă 25 de elevi — aceasta bineînțeles pentru a se face un învățămînt de calitate. Dar să nu uităm că, la aceste licee, profesorul lucrează cu elevi gata formați. Mă întreb din nou ce fac eu la clasa I, cu 40 de școlari în timp ce grădinițele cuprind un număr mic de copii și aceștia nu le frecventează regulat tot timpul anului școlar. Avînd în vedere situația de mai sus, cred că ar fi timpul ca pentru viitor, să se găsească o soluție privind numărul de elevi în clasa I.

Inv. OLGUȚA DIRDĂRA
Școala de 10 ani, Oșești,
jud. Vaslui

Biblioteci școlare, nu simple depozite de cărți

În multe unități școlare, biblioteca este alcătuită din cărți de literatură și un număr redus de cărți

de alte specialități. Opere literare în alte limbi, care să dezvolte gustul pentru cunoașterea limbilor străine, sînt aproape inexistente. În afară de manuale, elevii nu folosesc alte materiale pentru studii limbilor străine, deoarece nu există o preocupare pentru procurarea acestora.

De asemenea, majoritatea volumelor din bibliotecă există într-un singur exemplar, ceea ce duce, pe de o parte, la distrugerea rapidă a unor cărți cu o circulație mai largă și la scoaterea lor din uz înainte de vreme, iar pe de altă parte, la folosirea greoaie și îndelungată a acestora de către elevi, care așteaptă să le vină rîndul să citească opera de care au nevoie în clasă. Din această cauză, lectura ori continuă să se facă și după ce s-a încheiat studiul scriitorului respectiv, ori, cel mai adesea, este abandonată.

Primenirea bibliotecilor cu cărți noi și în mai multe exemplare trebuie să stea în atenția conducerii școlilor. E recomandabil ca aceasta să se facă permanent, nu o dată sau de două ori pe an, pentru procurarea cărților nou apărute la momentul potrivit.

Majoritatea bibliotecilor sînt total lipsite de o secție documentară, absolut necesară și de real folos pentru o mai bună și temeinică pregătire a tuturor profesorilor, atât pentru ore, cît și pentru definitivat, examene de grad sau cursuri de reciclare.

În majoritatea școlilor, bibliotecile sînt lăsate în sarcina profesorilor de limba română, care distribuie cărți o dată sau de două ori pe săptămînă. Elevul citește dezorganizat, tot ce găsește, din toate domeniile, pentru toate vîrstele și gusturile.

SISTEMUL DE ÎNVAȚĂMÎNT

Explozie demografică,
explozie informațională

• Nevoia de cultură
pentru toți • În luptă
cu timpul și cu avalanșa
de informații: ce, cit,
pină cînd învățăm? •

Atestatele și acoperirea
lor

Cînd vorbim de direcțiile de modernizare a învățămîntului, firesc, începem cu sistemul de învățămînt. Intervențiile în sistemul de învățămînt, care au loc în majoritatea țărilor sînt, în primul rînd, un răspuns la transformările social-politice din epoca noastră. Este binecunoscut faptul că trăim în epoca revoluțiilor socialiste, democrat-naționale, de eliberare colonială etc., care nu au dus numai la o explozie demografică, ci și la o explozie educațională. Pe toate meridianele globului asistăm la o cerință a popoarelor pentru un mai înalt grad de cultură. În țara noastră, revoluția socialistă, după cum se știe, a cuprins ca pe o latură componentă și revoluția culturală, deci, implicit, învățămîntul.

Pentru a înțelege corect măsurile luate de conducerea noastră de partid și de stat, pentru a sesiza sensul modernizării pe această direcție (întrucît prin sistem de învățămînt unii înțeleg tot ce se întîmplă în conținutul învățămîntului, în metodele, formele, mijloacele de învățămînt etc.), este necesar să precizăm conținutul noțiunii. Prin sistem de învățămînt înțelegem ansamblul instituțiilor special organizate pentru a realiza instrucția și educația tinerelor generații. În ultimul deceniu se includ în sistemul de învățămînt și instituțiile de educație permanentă, deci și educația și instrucția generațiilor mai vîrstnice. În felul acesta, sistemul de învățămînt cuprinde instituțiile de educație și în-

vățămînt, începînd de la căminele și grădinițele de copii și terminînd cu învățămîntul superior și post-universitar, precum și formele de reciclare, recalificare, perfecționare etc.

Sferele școlarizării

Principala acțiune întreprinsă pe această linie, de statul nostru, pentru a răspunde comenzii sociale, a fost prelungirea învățămîntului obligatoriu.

Prin prelungirea învățămîntului obligatoriu se răspunde astfel cerinței de cultură a maselor, dar și cerinței legice ridicată de nevoile construcției societății socialiste. Noua societate, superioară celei anterioare, posibil de construit printr-o bază tehnico-materială avansată, prin relații interumane, presupune un nivel înalt de cultură pentru întregul popor.

La noi, după cum se știe, s-a prelungit școlaritatea obligatorie de la 4 la 7 ani, apoi de la 7 la 8 ani și azi avem un învățămînt obligatoriu de 10 ani. În expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la a 50-a aniversare a P.C.R. se precizează că în țara noastră se va ajunge în următoarele decenii la generalizarea învățămîntului liceal.

Prelungirea școlarității obligatorii, ca intervenție dominantă în structura sistemelor de învățămînt, este una din căile principale prin care se acționează pentru a se da un răspuns comenzii sociale, deci este o acțiune de modernizare a școlii. Printr-o prelungire a școlarității obligatorii, evident, se asigură un volum mai mare de informații științifice, se aduce o contribuție la micșorarea decalajului dintre volumul informației științifico-tehnice socialmente elaborată și volumul posibil de asimilat al acestei informații din partea fiecărui individ în condițiile vechii durate de școlarizare, micșorare care constituie o cerință pusă în fața școlii contemporane. Dar niciodată, dacă din ansamblul învățămîntului ne preocupăm numai volumul informațiilor asimilate, nu poate fi soluționată problema decalajului amintit, pentru că oricît am prelungi școlaritatea obligatorie, chiar dacă am prelungi-o pînă la adînci bătrîneți (prin educație permanentă se face acest lucru) și s-ar asimila cunoștințe numai dintr-o singură ramură a științei, nu ne-ar ajunge timpul pentru însușirea întregului volum de informații.

Prelungirea școlarității obligatorii contribuie deci la rezolvarea decalajului amintit, dar în mică măsură. Ea singură nu soluționează problema, așa după cum nici numai înnoirea mijloacelor de învățămînt nu o soluționează. De aceea, această acțiune este corelată cu acțiunile pe celelalte direcții de modernizare.

Prelungirea școlarității obligatorii

constituie o contribuție la modernizarea învățămîntului pentru că răspunde nevoilor de cultură mereu crescînde ale maselor. În practică acest răspuns este exprimat printr-un sistem de învățămînt democratic.

Valorificarea maximă a capacităților

Sistemul de învățămînt este democratic în măsura în care creează condiții pentru dezvoltarea maximă a capacităților intelectuale, afectiv-emoționale, morale, fizice ale fiecărui individ. Din acest punct de vedere putem afirma că sistemul de învățămînt din țara noastră este cel mai democratic din lume.

Nu numai gratuitatea integrală în toate instituțiile de învățămînt, de la grădiniță pînă la doctoratură, îi conferă acest caracter, ci și faptul că s-au luat și se iau măsuri pentru ca fiecare copil, fiecare tînar să beneficieze de școlarizare. Se acordă burse, sînt asigurate cantine, cămine etc. Conducerea de stat face eforturi ca toți copiii țării să beneficieze de condițiile necesare pentru dezvoltarea maximă a capacităților și trăsăturilor morale. Sîntem conștienți de faptul că, chiar dacă avem cel mai democratic învățămînt din lume, mai avem încă multe de făcut pentru ca acesta să devină pe deplin democratic.

În vederea valorificării maxime a capacităților, aptitudinilor și talentelor, sistemul nostru de învățămînt are o mare diversitate de tipuri de școli. Crearea și dezvoltarea în ultimii ani a liceelor de specialitate, a claselor speciale, elaborarea unor planuri de învățămînt care să asigure prin discipline la alegere satisfacerea intereselor și inclinațiilor elevilor sînt tot atîtea aspecte care vorbesc de continua modernizare a sistemului nostru de învățămînt.

În țara noastră se bucură de condițiile unui învățămînt democratic real și cei cu deficiențe. Sistemul de învățămînt cuprinde școli pentru deficienți senzoriali, mintali, motori etc. Așa cum este structurat și cu perspectivele de prelungire a obligativității pînă la 12 ani, sistemul de învățămînt din țara noastră poate să se adapteze, printr-o mai mare flexibilitate, condițiilor noi pe care le impune dezvoltarea social-economică a țării.

Vorbînd de faptul că în condițiile unui învățămînt democratic real este posibilă dezvoltarea maximă a capacităților intelectuale, fizice și morale, precizăm că maximum nu este același la toți indivizii. Diferențele nu sînt, în primul rînd, de natură ereditară; ele sînt determinate de condițiile care pot fi foarte diverse. De aceea, un real învățămînt democratic pretinde ca în spatele tuturor atestatelor școlare să existe o acoperire în capacități intelectuale și trăsături morale reale.

Această realitate trebuie avută în vedere cînd se proiectează un sistem de învățămînt. Practic, aceasta înseamnă un sistem de învățămînt deschis care nu îngrădește pe nimeni în trecerea de la un grad de învățămînt la unul superior, pe verticală, și de la un tip de învățămînt la altul, pe orizontală. Așa se poate asigura valorificarea maximă a posibilităților fiecăruia. Măsurile care s-au luat și care se iau cu privire la sistemul de învățămînt au în vedere asigurarea condițiilor ca fiecare individ să-și dezvolte la maximum posibilitățile pentru a le putea pune în slujba dezvoltării multilaterale a țării. Înființarea liceelor de specialitate, ca și mai marea diversificare a liceului de cultură generală, legarea învățămîntului de producție sînt expresia acestei continue transformări a sistemului de învățămînt pentru a răspunde comenzii sociale.

Iată, deci, că schimbările în sistemul de învățămînt pot constitui o direcție de modernizare. Numai această acțiune nu poate realiza însă, singură, modernizarea învățămîntului. Sînt necesare intervențiile și pe alte direcții, direcții care țin mai ales de activitatea directă a profesorului, a învățătorului.

VASILE BUNESCU

TEORIA ȘI PRACTICA INSTRUIRII

Un pericol al vătămării autorității noastre

Fără îndoială că, dacă ar lipsi notele, instrucția școlară nu s-ar deosebi prea mult de celelalte forme de învățămînt. În jurul acestor cifre din catalog se constituie mitul și realitatea vieții noastre de elev, de ele se leagă toate bucuriile și suferințele anilor de școală și, sub acțiunea lor, ne alegem, adesea drumul consacrării noastre de mai târziu. Notarea este, prin excelență, un act responsabil și delicat, ea însemnând în același timp și o probă de compe-

tență și probitate profesională. Nicăieri, ca în procesul acordării notelor, nu sîntem mai amenințați de pericolul vătămării autorității noastre la clasă. Nicăieri nu sîntem priviți și judecați cu atîta asprime și meticulozitate. Sîntem drepti, pentru că atribuim cu obiectivitate notele și sîntem nedrepti, pentru că în aprecierile noastre ne lăsăm uneori furia de stări trecătoare. Interesul unui elev pentru notare merge atît de departe, încît el este capabil să țină minte toate notele pe care colegii săi de clasă le au la un moment dat. Mai mult chiar, el poate să-și amintească pînă și răspunsurile date de ei sau împrejurările în care aceștia au fost notați într-un fel sau altul de profesor. Competiția intelectuală, care se instaurează la nivelul clasei, aprinde la elevi dorința și prezența echității în întreaga noastră acțiune de apreciere și notare, făcîndu-i să ne urmărească tot timpul cu o scrupulozitate neșperată. Lată pentru ce notarea trebuie să fie un act de justiție pedagogică veritabilă, o componentă esențială a personalității noastre în școală și dincolo de zidurile ei. Severitatea exagerată, ca și clemența prea largă sînt semnele celorrași lipsuri de obiectivitate.

Nota măsoară cu relativă exactitate cunoscințele și nivelul lor la un moment dat, iar pe de altă parte, stabilește și o ordine pe verticală a elevilor, după rezultatele obținute de ei. Ea îndeplinește, deci, o funcție mobilizatoare și ierarhizantă, stimulînd elementele valoroase și sancționînd atitudinea delăsătoare față de carte. Cu alte cuvinte, nota exprimă un raport de obligație reciprocă între educator și elev în cadrul aceleiași responsabilități: încadrarea optimă și rapidă în viața socială. Nota își menține valoarea de instrument didactic eficient numai cît timp este înțeleasă ca mijloc stimulator și nu ca scop ultim. Prin acțiunea ei intermitentă, nota nu oglindește nivelul global al cunoștințelor, ci numai calitatea lor într-un moment al pregătirii elevilor. În acest moment îl poate găsi pe elev într-o stare nespecifică sau proprie lui, sub ori peste limita obișnuită a pregătirii sale la lecție. Nota va fi astfel mai mică sau mai mare, după cum nivelul cunoștințelor este mai scăzut sau mai ridicat. Și într-un caz și în celălalt, elevii trebuie să înțeleagă că nota primită nu reprezintă un verdict definitiv, ci o măsură a randamentului lor din ziua respectivă. Se întîmplă, nu o dată, ca un elev cu rezultate generale bune să capete o notă mică, tot așa cum altul, mai slab, să obțină o notă mare. În ambele situații avem de-a face cu oscilații în activitatea elevilor; primul semnă-lînd fisuri temporare în pregătire, iar al doilea, o ambiție mai mult sau mai puțin statornică. Oricum, însă, cade în sarcina noastră să le expli-

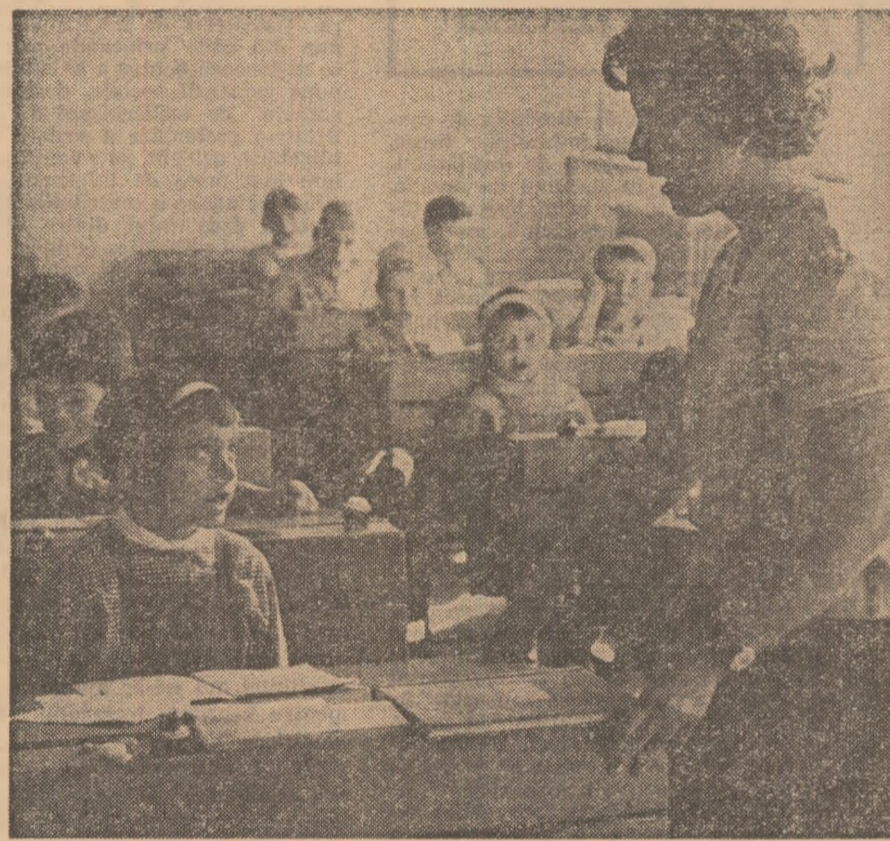
căm amîndurora că notele atribuite sînt fie un accident, fie un prim pas pe calea înțelegerii cu adevărat a sarcinilor școlare. Altfel spus, nota nu trebuie nici să slăbească, dar nici să exacerbeze încrederea elevului în puterile sale, ci să dea imaginea cea mai veridică a rezultatelor înregistrate de el în diferite etape de pregătire și verificare. Cu această condiție, notele devin cu siguranță factor de reglare și autoreglare a acțiunii noastre educativ-instructive, indicîndu-ne de fiecare dată nevoia mai mică sau mai mare de intervenție. Și aportul nostru poate fi considerabil, dacă ne gîndim la reacția felurită a elevilor în fața calificativelor, unii înțelegîndu-le ca adevărate stimulente, iar alții, resimțîndu-le ca piedică sau obsesie înfrîntă.

Atribuirea notei este în fond un act de valorificare, de prețuire și de măsurare a muncii depuse de elevi. Criteriul de apreciere trebuie să fie întotdeauna un obiectiv, eliminîndu-se pe cît se poate capriciul personal sau variațiile afective ale profesorului. Obiectivitatea noastră dezvoltă la elevi spiritul de dreptate și sentimentul echității, atît de necesare în structura personalității lor de mai târziu. Rezultatul acesta îl putem obține, dezvoltînd la capătul fiecărei verificări componentele calitative și cantitative ale răspunsurilor. Și fiindcă am ajuns aici, socotim oportun să spunem că deocam-

dată criteriile de acordare a unei sau alteia dintre note nu sînt formulate cu destulă claritate în regulamentele de pînă acum. Am în vedere faptul că întreaga construcție docimologică trebuie să se clădească pe idealurile fundamentale ale școlii, pe adîncirea laturii formative a învățămîntului,

Bogăția informației și labilitatea extraordinară a unora dintre datele științelor au făcut necesară apariția unui nou obiectiv în fața școlii — pregătirea unor oameni cu o mare capacitate de adaptare la schimbări rapide, în domeniile lor de muncă. Acesta cere să dezvoltăm la elevi, încă de pe acum, facultatea lor cea mai de preț: creativitatea. Astăzi valoarea deosebită a unui răspuns nu mai constă în capacitatea de memorare și de reproducere fidelă a unor precepte, ci în puterea de a descoperi și inventa relații și structuri noi, în forța de adîncire a observației și în posibilitatea de scurtare maximă a timpului de găsire a soluției. Evident, calea de realizare a acestor deziderate rămîne aceeași pe care o cunoaștem: asigurarea ambianței și a condițiilor de practică nemijlocită. În acest caz, rolul notei crește considerabil, ea trebuind să oglindească imaginația și inspirația elevilor, capacitatea lor de efort și dăruire, atitudinea generală față de muncă.

S. SELAGEA

Lecție în clasa I la Liceul nr. 32 din București

Este bine cunoscut faptul că un procent de elevi au posibilități sub limita medie, fără a atinge un grad de debilitate mentală care să justifice încadrarea lor într-o școală ajutoare. Acești elevi sînt menținuți în școala generală.

Experiența a dovedit însă că școlarizarea acestora în clasele normale nu este eficientă, ei nu reușesc să se încadreze în ritmul de muncă al clasei și, ca urmare au insuccese care duc la rămînerea în urmă la învățătură. În aceste condiții, rămînerea în urmă este greu de recuperat și ea devine cronică, cu repercusiuni grave asupra pregătirii pentru viață ca și asupra dezvoltării morale a acestor copii. Pentru ei, școala devine o instituție ostilă, îi refuză normele, ajungînd în conflict cu cerințele societății. Situația este cu atît mai gravă cu cît unii dintre aceștia au o întîrziere limitată în dezvoltarea lor, întîrziere care se poate recupera printr-o activitate individualizată într-o perioadă de 1—2 ani.

Clase diferențiate pentru cei rămași în urmă

Această situație a determinat formarea claselor de recupe-

rare și diferențiate. La școala generală nr. 111 aceste clase s-au format din anul 1969. În anul școlar 1972/1973 funcționează o clasă a II-a, o clasă a IV-a, o clasă a V-a, una a VII-a și una a VIII-a. Clasele au un efectiv de 15—20 elevi, efectiv care dă posibilitatea învățătorului sau profesorului să cunoască bine fiecare elev, să lucreze cu el la nivelul posibilităților individuale. Elevii au fost selecționați la recomandarea cadrelor didactice, cu avizul Centrului de neuropsihiatrie infantilă.

Rezultatele obținute în anul de funcționare a claselor de recuperare și diferențiate s-au dovedit a fi bune. Elevii au reușit să-și însușească un volum de cunoștințe de bază care a permis promovarea lor. Un rezultat și mai important este acela că și-au schimbat atitudinea față de muncă, față de școală. Dacă în celelalte clase se simțeau veșnic înjosiți, apostrofați și se manifestau — în concurență inechitabilă cu colegii — într-un mod care contravenea cerințelor școlii, aici se găsesc în condiții relative de egalitate, simt

Cei sub medie și

mult mai mult grija colectivului didactic și au o atitudine radical schimbată. Elevii care au repetat clasa de mai multe ori, fiind încadrați în 1969 în clase diferențiate vor termina anul acesta clasa a VIII-a și avem convingerea că se vor putea încadra într-o școală profesională calificîndu-se într-o meserie.

Rezultate asemănătoare se pot constata în majoritatea cazurilor din celelalte clase de recuperare și diferențiate. Un număr de elevi au putut fi recuperați fiind integrați în clasele normale.

Nu trebuie să neglijăm nici faptul că scoaterea acestor elevi din clasele normale a creat posibilitatea creșterii simțitoare a nivelului de lucru cu aceste clase.

La ce distanță sînt școlile?

Cu toate rezultatele bune obținute, apreciem că în activitatea claselor de recuperare și diferențiate se

manifestă încă o serie de scăderi determinate de factori, la care ne propunem să ne referim în continuare. Considerăm astfel că numărul școlilor care au creat acest gen de clase este prea redus. De aceea, la școala noastră vin să frecventeze clasele de recuperare și diferențiate elevi aparținînd altor circumscripții școlare din cartiere depărtate. Ei străbat distanțe mari pentru a ajunge la școală.

Asemenea clase s-ar putea crea, în cîte o școală din fiecare cartier, evitîndu-se astfel deplasările și cuprinzîndu-se toate cazurile existente.

Selecționarea copiilor ar trebui să se facă, cu grijă, încă de la sfîrșitul anului școlar. În timpul vacanței, recomandările ar putea fi analizate de Centrul de neuropsihiatrie infantilă și activitatea ar începe cu efective complete de la începutul anului școlar. S-ar evita astfel situația în care elevii vin, cu trimiteri pentru asemenea clase, în perioade foarte diferite ale anului școlar.

Necesitatea

CRITICII MILITANTE

- Cronicarul — coautor permanent al manualului
- In toga de educator estetic
- Meditații care să prezideze pregătirea profesorului

Cu, aproape, același termen nu-meam, nu de mult, o temă de prelegere necesară într-un posibil **Curs de sociologia literaturii** (apărut în „Forum”, 4/1972). Vorbeam acolo de necesitatea militantismului criticii literare. Astăzi, mai mult ca oricând, înalte exigențe sociale și estetice reclamă prezența criticului în agora literaturii, nu în i-postaza de observator distant și neutru, nu în situația recențentului sau croniceșului cuminte care catalografiază aparițiile — imense, tot mai multe — ale unei săptămâni. Nici vorbă: criticul de azi este chemat de societate în toga justiționarului, estetic, innobilat cu sarcina de a decide asupra foloaselor sau inutilității estetice implicate într-o operă literară. Când spunem foloase, trebuie să ne gândim neapărat la veșmintele educaționale ale criticii, la posibilitatea ei de a orienta cititorul într-un peisaj stilistic pluriform, și — cu osebire — la rolul ei major de a desprinde și forma substanțele gustului literar. Iată sensul adinc generos, pe care îl extragem din cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a scriitorilor: „Critica trebuie să încurajeze ceea ce este nou, înaintat în literatură, chiar dacă la început nu este perfect din punct de vedere artistic, sau chiar al conținutului, văzând lucrurile în perspectivă. În acest sens este necesar să fie sprijinit tineretul, pentru că, pînă la urmă, viitorul literaturii românești, stă în mâinile tineretului pe care îl formăm astăzi”. (s.n.)

Să recunoaștem că, nu întotdeauna, critica de azi are privirile ațintite (prognostic!) asupra acestui tineret, că nu întotdeauna critica își recunoaște rolul, alături de nobil, de a

forma, de a orienta gândirea intelectual-politică a cititorului cotidian, în rîndul cărui locul cel mai de seamă îl ocupă, fără tăgadă tineretul școlar. Dar, ar putea spune unii, pentru tineretul școlar, există manualul de literatură și profesorul — interpret creator al acestui manual. Să analizăm o clipă cele două „instrumente”; manualul este, prin firea lucrurilor, un ghid binevenit, dar, oricum, perisabil și incomplet față de dinamica fără precedent a literelor noastre, iar, pe de altă parte, nu întotdeauna și nu fiecărei educador îi interpretează la zi creator, procedind la zilnică — și absolut necesară — lui actualizare. În aceste condiții criticul sau cronicarul literar este, trebuie să fie, personalitatea care recomandă sau deconștează spre lectură o operă literară. El este — criticul, cronicarul — un coautor permanent al unui manual de literatură în continuă deplasare, în neîncetată îmbogățire estetică, stilistică, tematică. Numai cu o astfel de conștiință, criticul-cronicar îmbracă toga militantului, a educatorului estetic, adică haina de sărbătoare pe care, mai mult chiar decît creatorul pur, trebuie să-o poarte în fiecare zi.

Ne simțim obligați să subliniem, mai întîi, necesitatea urmăririi — de către cadrele didactice de specialitate — a cărților noastre de critică literară — inclusiv a cotidianelor și periodicelor de partid, a organelor de presă, de cultură și literatură, care analizează fenomenul literar actual, fie prin cronici literare curente, fie prin exegeze, studii, articole de îndrumare, de orientare estetică și politică, în genere. Iată de ce vom menționa în primele rînduri ale unei astfel de bibliografii, esul tovarășului Dumitru Popescu din „Era

Pionierii Liceului nr. 6 din Capitală fac cunoștință cu imaginile eroilor U.T.C.-iștă

socialistă” nr. 2/1973. „Critica de artă — componentă a îndrumării culturii de către partid”, care oferă o sinteză valoroasă de interpretare a criteriilor criticii literare marxiste, a menirii ei în cadrul artei și culturii, elaborată azi, în cadrele generoase ale societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Credem că acestea — pe lângă neobosita sete de informare în domeniu — trebuie să constituie meditații esențiale care să prezideze activitatea de pregătire, „la zi”, a profesorului de literatură română, inclusiv puterea de a discerne, în avalanșa aparițiilor contemporane, putere care poate să crească grație cronicilor literare, urmărită îndeaproape, cu simțul selecției, al valorii de conștiință.

Mai întîi, aşadar, necesită a fi urmărirea cronică literară sau notele de lectură care apar în ziarul „Scînteia”, „România liberă”, în „Scînteia tineretului” în „România literară”, „Contemporanul” — îndrumar prețios pentru profesorul de literatură care întâmpină nu puține dificultăți de interpretare în abordarea literaturii de azi.

O altă sursă, importantă, pentru atelierul informațional formativ al profesorilor de literatură: antologii, culegeri ale poeziei patriotice, printre care, la loc de cinste, am menționa „Țara poeziei” (Ed. Albatros, 1971), carte apărută în cinstea semi-centenarului P.C.R., sinteze asupra literaturii contemporane (Al. Piru: Panorama deceniului literar românesc 1940—1950, E.P.I., 1968), studii monografice dedicate unor probleme de bază ale prozei contemporane.

O dovadă în plus că astfel de însemnări, recenzii, cronici, se transformă în judecată matură, căpătînd drept la volum aparte este —

luăm deocamdată un exemplu — cronică literară, susținută de mai mulți ani încoace în coloanele „Scînteii tineretului”, de criticul C. Stănescu, cronică revărsată în pasta a două cărți: **Cronici literare** (Ed. Cartea românească, 1971) și **Poezii și critici** (Ed. Eminescu, 1972).

Sadoveanu și Marin Preda, Eugen Barbu și Alexandru Ivasiuc, Fănuș Neagu și Sinziana Pop, D.R. Popescu și Mircea Horia Simionescu, Paul Anghel și Ion Băieșu — ca și mulți alți scriitori de azi — au fost urmăritți în dimensiunile esențiale ale literaturii lor realiste. Tocmai de aceea, cronică, departe a se fi pulverizat în aerul exclusiv al zilei de apariție, și-a creat, la un moment dat, spațiu de existență în paginile unei cărți independente cu o structură autonomă și, în ansamblu, inedită. Lucrurile par și mai dificile, cînd vrem să reținem aptitudinile criticii noastre de azi. Și, în aceeași carte, în care întîlnim conturul unor poeți de diverse generații, vom avea plăcerea să filtrăm o serie de adevăruri, vehiculate de critica unor Vladimir Streinu, George Ivașcu, Ion Dodu Bălan, Nicolae Balotă, Matei Călinescu, N. Manolescu, Dumitru Micu, Ileana Vrancea, M. Petreanu, Dan Zamfirescu, Savin Brațu ș.a. (Poate că în acest sector — în a doua parte a cărții sale dedicată criticilor, C. Stănescu ar fi putut întîrzi depășind cronicarul în istoric, stabilind adică geneza în timp a unor forme ale limbajului criticii românești contemporane, căci tocmai limbajul acesta — de care se teme uneori, pe nevăzute cititorul — este poate cîștigul esențial în drumul spre originalizare a criticii noastre literare.)

Astfel de voci critice pot figura, fără contestație, în bibliografia orientativă a elevului și profesorului, fiind un prețios auxiliar în înțelegerea fenomenului complex și atât de bogat care este literatura română contemporană.

CONSTANTIN CRIȘAN

recuperarea lor

Pentru ei, învățători și profesori cît mai buni

Unul dintre elementele esențiale ale asigurării succesului activităților la aceste clase îl constituie încadrarea lor cu cadre didactice avînd o foarte bună pregătire pedagogică și de specialitate. Dar tocmai această problemă se realizează cu dificultate. Se manifestă încă, la numeroase cadre didactice tendința de a evita activitatea la clasele de recuperare și diferențiate. La clasele I—IV această activitate a fost acoperită numai de învățătorii suplimentari.

Considerăm în acest sens valoroasă inițiativa I.C.P.P.D. de a organiza cursuri de perfecționare pentru cadrele didactice care lucrează la clasele de recuperare și diferențiate. Dar acțiunea ar trebui extinsă, asigurînd cuprinderea tuturor cadrelor didactice care predau la aceste clase. (Din școala noastră au participat la cursuri numai două cadre, ceea ce este insuficient.) Totodată,

s-ar impune realizarea unui larg schimb de experiență între cadrele didactice de la clasele de recuperare și diferențiate. În municipiul București, de exemplu, există un număr de școli care au asemenea clase și în care s-a acumulat o bogată experiență, cunoscută numai la nivelul școlii. Organizarea unui schimb de experiență între școli ar contribui la elucidarea unor probleme, la găsirea în comun a căilor pentru învingerea unor greutăți. Am sugera chiar ideea formării unui cerc pedagogic al cadrelor didactice de la clasele de recuperare.

Și altfel de programe

În consfătuirile noastre cu cadrele didactice problema cea mai mult dezbătută a fost cea a programelor și manualelor. Experiența a dovedit că nu este posibilă parcurgerea în întregime a programei la aceste clase, cunoscut fiind faptul că se folosesc programele școlii generale.

La cerința repetată de a se alcătui programe speciale ni s-a răspuns

că profesorul sau învățătorul trebuie să se adapteze la nivelul clasei și să asigure însușirea de către elevi a unui minim de cunoștințe prevăzute de programă. Care este însă acest minim? În special profesorii renunță cu greu la anumite elemente din domeniul specialității care depășesc cu mult acest minimum. Considerăm că a fost acumulată suficientă experiență pentru a se trece la elaborarea unor programe speciale sau măcar a unor indicații care să facă precizări la folosirea programelor la aceste clase. Indicațiile s-ar putea referi și la folosirea manualelor.

Ne-am exprimat, de asemenea, dorința ca experiența claselor de recuperare și diferențiate să fie studiată de specialiști iar concluziile, urmate de îndrumări, să apară în presa școlară pentru a contribui la îmbunătățirea calitativă a muncii. Am sesiza și greutatea cu care unii părinți se hotărăsc să-l lase copilul la asemenea clase. Credem că se impune o largă popularizare a rezultatelor obținute, a valorii acestor clase pentru viitorul copiilor, determinînd o opinie publică favorabilă unor astfel de clase.

Prof. DALIU FRIDMAN
directorul Școlii generale de 10 ani
nr. 111 București

TEORIA
ȘI
PRACTICA
INSTRUIRII

Unde se învață „profesia“ de părinte?

**Cadrul primelor experiențe sociale • Doi parteneri egali cu responsabilități egale
• Întîlnirea școlii cu familia, moment de dezbateri vii, la obiect • Pregătirea psihopedagogică a părinților, acțiune de sistem.**

Iată o întrebare pe care, din păcate, nu ne-o punem cu destulă insistență și căreia, nu l-am găsit nici un răspuns satisfăcător. Într-adevăr, cine se ocupă, în mod sistematic, științific de pregătirea pedagogică și psihologică a părinților, de perfecționarea, de reciclarea lor acum, în condițiile dezvoltării impetuoză a tuturor științelor, inclusiv pedagogia și psihologia și a complexității vieții sociale în genere. S-ar putea răspunde că această treabă se face în cadrul educației permanente, că există un cadru organizatoric, forme instituționalizate, organisme abilitate pentru această sarcină. În particular, în mod concret și nemijlocit, sarcina aceasta revine școlii.

Practic, însă, cum stau lucrurile? Se știe că în procesul de educație, școala și familia sînt doi parteneri egali, cu responsabilități egale. Fiecare însă folosește, conform cadrului și statutului său, căi diferite, specifice, fiecare își onorează acest contract în funcție de competența, de experiența sa. Ca instituție creată tocmai spre a instrui și educa, școala beneficiază, firește, de un grad superior de competență, de forme și metode științifice, de cadre specializate, de tradiție și experiență îndelungată. Pe de altă parte, nu se poate tăgădui rolul important pe care îl are familia în formarea personalității copilului, știut fiind că personalitatea lui nu e un dat înnașcut, ci este achiziție ontogenetică. Achizițiile acestea se dobîndesc, încă din primele faze ale dezvoltării, în copilărie și adolescență, printr-o muncă migăloasă, atentă, complexă și plină de responsabilitate, atât a școlii, cât și a familiei. Familia este însă mediul care exercită asupra copilului influența cu relativ cea mai lungă durată. De felul în care ea va ști să-și exercite acest rol depinde, în ultimă instanță, profilul, personalitatea, comportamentul omului de mine. Familia trebuie să facă față ritmului de dezvoltare a învățămîntului, a științei și culturii, să poată ține pasul cu acest ritm, să se poată alinia școlii. Or, ținînd seama de compoziția sa eterogenă, de nivelul diferit de pregătire, ea nu poate face întotdeauna față cu succes, nu întotdeauna poate ține pasul. Decalajul, discrepanța între pregătirea sa, între posibilitățile pe care le are, de a contribui la formarea și educarea co-

piilor, și cerințele școlii, ale societății sînt evidente și uneori au urmări cu totul nefericite. Tocmai din acest motiv, sau, tocmai spre a înlătura acest decalaj, școlii îi revine, alături de celelalte instituții, dar, în primul rînd, ei, rolul de a îndruma familia, de a-i pune la îndemînă instrumente științifice, moderne, de informare și pregătire pedagogică și psihologică.

★
Nu se poate spune că între școală și familie nu s-au statornicit o serie de forme de colaborare, de îndrumare și propagandă pedagogică. Se cere remarcată, în acest sens, inițiativa Liceului „Nicolae Bălcescu” din Craiova, care a înființat, cu trei ani în urmă, un Ateneu al educației părinților. Antrenînd în această acțiune instituții avizate și interesate ca Universitatea populară, de pildă, conducerea liceului a elaborat un program de perspectivă, în care problemele pregătirii psihopedagogice a părinților sînt încheiate într-un sistem și abordate gradat și diferențiat. Un exemplu poate fi elocvent. Efectuînd un sondaj în legătură cu bugetul de timp al elevului și cu modul în care acesta este folosit, consilierul pentru problemele psihologice și de orientare școlară și profesională al liceului a desprins o serie de concluzii, deosebit de semnificative și interesante pe care le-a dezbătut cu părinții. (Între altele, faptul că numeroși elevi își petrec mult prea multe ore în fața televizorului în detrimentul studiului, sau că tehnicile de studiu individual sînt adeseori greșite, neștiințifice).

○ preocupare constantă privind colaborarea dintre școală și familie, pentru găsirea unor forme noi și consolidarea celor tradiționale și dovedite eficiente, am înfîlțit și la Brașov la: Liceul nr. 1, Liceul „Dr. Ioan Meșotă”, Liceul pedagogic, Școala generală nr. 8 și nr. 15. La Liceul nr. 1, temele lectoratelor cu părinții sînt alese cu grijă, pornindu-se de la realitățile și problemele concrete ce-i frămîntă pe aceștia. Ele sînt eșalonate, într-o anume perspectivă, de-a lungul unui ciclu, pentru a evita repetarea lor de la an la an. Plecînd, de exemplu, de la premisa că eficiența muncii de orientare școlară și profesională a școlii este asigurată de colaborarea cu familia, colectivul didactic al Liceului nr. 1 a inițiat o serie de acțiuni cu scopul de a le arăta părin-

ților cum trebuie să-i îndrume pe copii pentru o justă orientare profesională. S-a constatat cu prilejul acestor acțiuni că temele formulate la nivelul general sau superficial, fără a-i oferi părintelui răspunsurile la problemele concrete de educație care-l frămîntă și de care se simte tot mai mult depășit, indiferent de profesie și pregătire, nu trezesc interesul, ajungîndu-se la situația în care — așa cum mărturisea directorul unei școli brașovene — pentru atragerea părinților la asemenea acțiuni se recurge la... organizarea unor scurte programe artistice.

Un prețios ajutor în transmiterea sistematică a cunoștințelor pedagogice în rîndul părinților îl au, așa cum au dovedit-o pînă acum, universitățile populare din Cluj, Iași, Craiova și Brașov. La inițiativa Comisiei pentru răspîndirea cunoștințelor științifice din cadrul F.U.S. și a Comitetului educației și culturii socialiste din Brașov, Universitatea populară locală a organizat, în anul școlar 1972 — 1973, o serie de cursuri menite să contribuie la pregătirea pedagogică a părinților și a bunicilor. Cursul de propagandă pedagogică în rîndul bunicilor, intitulat Școala bunicilor, s-a remarcat prin varietatea tematicii, stabilind în ce constă ajutorul pe care-l pot da bunicii în munca de educație a copiilor: „Înțelepciunea bătrînilor” (ce știe un bunic și cu ce poate fi de folos într-o familie); „Există conflicte între generații?”; „Am învățat de la bunica” (formarea deprinderilor moral-cetățenești, gospodărești și casnice); „Bunicii greșesc!” (practici vechi — greșeli în munca de educație).

De asemenea, interesantă ni s-a părut și tematica cursurilor de educație a părinților organizate de Universitatea populară din Brașov în orașele Hărman și Codlea.

★
Nu ne propunem să ne oprim pe larg asupra formelor pe care școala le folosește în îndrumarea și pregătirea familiei. Ceea ce dorim să desprindem însă, este dacă ceea ce se face acum în școală, ce se face în general pentru îndrumarea și informarea, pentru „reciclarea” părinților acoperă insuficiența și uneori chiar lipsa totală a pregătirii lor psihopedagogice, dacă aceste forme se înscriu pe linia modernizării educației, a concepțiilor moderne ale pedagogiei.

Analizînd problematica, conținutul, nivelul metodelor, modul de desfășurare a informării familiei, se poate trage concluzia că multe dintre ele, așa cum sînt astăzi, nu pot avea maximum de eficiență. Și aceasta din cîteva motive. Mai întîi, foarte multe din întîlnirile școlii cu părinții (ne referim în special la lectorate, deoarece în momentul de față acestea constituie aproape singura modalitate de informare și pregătire psihopedagogică a familiei) nu au ca subiect probleme stringente de educație, izvorîte din situații reale, din cercetări, studii, teste, observații și analize profunde, științifice, temeinice asupra diverselor fenomene pe care le ridică instruirea și educarea elevilor.

Am participat, nu de mult, la un astfel de lectorat la Oltenița, unde, în prezența cîtorva sute de părinți,

majoritatea muncitori în port și femei casnice, un medic, un procuror, un scriitor, un activist U.T.C. și un profesor (de ce a fost nevoie de atîția vorbitori!) au ținut cîte o conferință într-un limbaj cu totul specios și pe probleme generale. Mulți din sală nu înțelegeau nimic. Se pare însă că pentru organizatori, lectoratul acesta, unde au participat „peste 500 de părinți!”, a constituit „o frumoasă realizare”. Din păcate, asemenea exemple s-ar mai putea da.

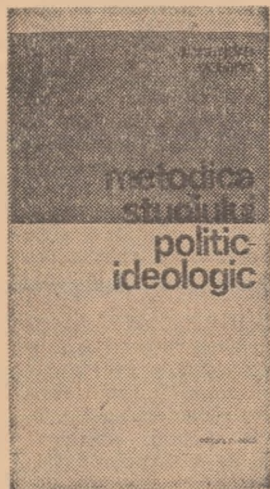
Apoi, întîlnirile cu părinții nu sînt întotdeauna organizate diferențiat în funcție de vîrsta copiilor, de etapele lor de dezvoltare, tematica lor nu este tratată în mod gradat și sistematic, într-o viziune de ansamblu și de continuitate.

★
Credem că nu mai trebuie aduse argumente care să pledeze pentru necesitatea revizuirii, îmbunătățirii, actualizării și modernizării muncii cu familia, pentru necesitatea ca pregătirea, informarea curentă și sistematică a familiei să constituie nu o preocupare „auxiliară” a școlii, a celorlalte instituții chemate să o facă, ci una majoră, de prim ordin. În afara celor spuse mai sus se mai poate adăuga și faptul că familia (înțelegînd prin familie părinții, dar și bunicii, deoarece în multe cazuri în seama acestora rămîn copiii, iar posibilitățile lor de a corespunde actualelor cerințe ale educației sînt reduse), pregătirea și alinierea sa la nivelul școlii, al cerințelor societății în materie de educație, constituie pe plan mondial o problemă a căreia i se acordă atenție din ce în ce mai sporită. În afara unor forme instituționalizate, a unor organisme create special cu acest scop se tipăresc în numeroase țări publicații de profil, se organizează emisiuni radio-televizate etc. În acest sens, la noi, în afara acțiunilor pe care le organizează școala, problemele familiei trebuie să fie abordate mai mult de televiziune, de radio (sînt foarte puține emisiunile care iau în dezbateri probleme care frămîntă părinții), de universitățile populare, de organizațiile sindicale, de organizațiile pentru femei.

Mai frecvent se cere oglindită această problemă în presă, după cum considerăm că se simte și la noi nevoia unor publicații destinate în exclusivitate familiei. Se impune mai ales ca, în pregătirea psihologică și pedagogică a părinților, să fie angajați, într-o muncă de sistem, factori, instituții, organisme, între care școala să aibă rol primordial, care să acționeze într-un front comun, într-o deplină concordanță și unitate de vederi. Aceasta este o cerință esențială, hotărîtoare.

MONICA ROBEA
CORNELIA GÎRMACEA

(Editura politică, București, 1972)

Cartea lui Alexandru Golianu se revendică, pe bună dreptate, o metodică a studiului politic-ideologic, un ajutor prețios pentru propagandiștii chemați să ducă în frîndul maselor cuvîntul și programul partidului. Iată un motiv suficient de important ca să dăm cărții importanța unui instrument util pentru lectori și propagandiști, pentru activul de partid și membrii comitetelor de partid și birourile organizațiilor de bază, precum și pentru cursanții care participă la diferite forme ale studiului politic și ideologic.

Cele șapte capitole ale lucrării (Învățămîntul de partid și propaganda prin conferințe; Cabinetele de partid și de științe sociale; Lectorii și propagandiștii, purtătorii de cuvînt ai partidului; Dezbaterea — formă de bază a desfășurării învățămîntului de partid; Îndrumarea studiului individual; Arta de a vorbi; Mijloace intuitive).

În prima secțiune, Al. Golianu prezintă cadrul instituțional al structurii învățămîntului de partid, recomandînd diferențiat principalele forme de însușire a „principiilor fundamentale ale ideologiei și politicii partidului”. Autorul acordă o importanță deosebită rolului cabinetelor de partid și de științe sociale create în întreprinderi, instituții, comune, școli etc., cu menirea de a asigura îmbunătățirea permanentă a învățămîntului de partid și a propagandei prin conferințe. Acestea vor constitui puncte de informare și documentare sistematică pentru „îmbogățirea conținutului de idei și perfecționarea formelor întregii activități politico-ideologice, întărirea continuă a capa-

cității organizatorice și a forțelor de influențare politică, educativă a organelor și organizațiilor de partid, a organizațiilor de masă și obștești în vederea angajării depline a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii, la îndeplinirea programului elaborat de partid pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră”.

Lectorii și propagandiștii, acești „purtători de cuvînt ai partidului”, trebuie să beneficieze de virtuți politice, sociale, etice și pedagogice; pentru ca să poată asigura asimilarea informațiilor, acestora li se cere o documentare profundă și multilaterală, a cărei principală sursă orientativă este constituită de documentele de partid, de cuvîntările și articolele tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale celorlalți conducători de partid și de stat”. Propagandiștul mai are nevoie de o măiestrie oratorică („arta de a vorbi”) pentru a putea expune „limpede și convingător politica partidului”.

Autorul consideră că forma de bază a desfășurării învățămîntu-

lui de partid este dezbaterea. A acestei forme i se stabilește o metodologie proprie și i se aduce un elogiul suficient pentru a crede că, prin închegarea unor „discuții autentice, care să aducă un flux informațional prețios” va reuși să stimuleze formarea unei gândiri politice creatoare, active și responsabile.

Lectorului și propagandiștului li se recomandă să folosească mijloacele intuitive: literatura beletristică, materiale grafice și aparate audio-vizuale, ca posibilități inedite de perfecționare a metodei învățămîntului de partid și altor forme de propagandă.

„Metodica studiului politic-ideologic” reprezintă un manual orientativ valoros, primul de acest fel. Dacă am vrea să imputăm ceva cărții ar fi greșea că nu ia în considerare studiul la care a ajuns metodologia pedagogică. Așa cum învățămîntul didactic urmărește nu atât asimilarea unui anumit cuantum de informații, oricum perisabil azi, ci formarea unor capacități intelectuale și morale, tot așa învățămîntul de partid are în vedere formarea unor atitudini politice integrative și capabile să perceapă mutațiile ce au loc în evoluția socială.

Prof. ANTON ILICA

Sub titlul „Mărturii despre tineri și tinerețe” (Ed. politică) a apărut o interesantă anchetă internațională realizată de Carol Roman. Volumul, care se află la a doua ediție revăzută și completată (prima a apărut în 1970), însumează momente din biografiile unor personalități de seamă ale omenirii. Credința într-un ideal și atingerea lui prin muncă intensă, lupta pentru libertate și dreptate, pentru promovarea ce-

lor mai înalte virtuți omenești au constituit pentru autor criteriile alăturării mărturiilor unor oameni de profesii atât de diverse, cum sînt personalități ca: Ana Aslan, Henri Coandă, Konjuro Fujima, Indira Gandhi, Jehudi Menuhin, Anthony Quinn, William Saroyan, Sithu U Thant, Gherman Titov etc. Scurtele narațiuni și eseurile politice, sociale și etice, avînd caracterul unor confesiuni, îi fac pe cititor să pătrundă ușor faima succesului, a celebrității.

Din planul editorial al Editurii politice pe 1973 semnalăm viitoarea apariție a volumelor: Nicolae Ceaușescu: România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate (rapoarte articole și cuvîntări) — vol. 7 și vol. 8; Partidul și tineretul; Dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului; N. N. Constantinescu: Problema contradicției în economia socialistă; Ion Iordăchel: Teorii sociologice contemporane; Marcel Breazu: Educația estetică a tineretului; Realism și modernitate în artă; Petre Berar; Tineretul și religia; Alexandru Tănase: Cultură și religie.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 86 din 10 martie 1973

Consultație pentru profesorii de economie politică

Particularități ale producției de mărfuri și ale acțiunii legii valorii în socialism

Producția bunurilor materiale în societatea socialistă este în esența ei o producție de mărfuri. Acest lucru se datorește existenței în socialism a condițiilor care stau la baza apariției și dezvoltării producției de mărfuri. Astfel, diviziunea socială a muncii nu numai că continuă să existe, dar se adâncește și se perfecționează neconținut. Permanent, datorită dezvoltării planificate a forțelor de producție, se desprind ca activități distincte unele procese de producție a bunurilor materiale, apar ramuri și subramuri noi, se adâncesc specializarea și cooperarea în producția industrială, ceea ce determină înfăptuirea unui intens schimb de activități între unitățile economice, între ramuri și subramuri, în vederea satisfăcerii nevoilor sociale.

În același timp, cea de-a doua condiție, și anume autonomia sau independența producătorilor, se manifestă și se înfăptuiește pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Autonomia, respectiv independența cooperativelor agricole de producție și meșteșugărești, este ușor de înțeles. Această formă a proprietății socialiste include în sine independența fiecărei unități în parte. Ele apar ca proprietari de grup atât asupra mijloacelor de producție proprii, cât și asupra producției obținute cu ajutorul lor. Pe de altă parte, statul este proprietarul mijloacelor de producție cu care sînt dotate întreprinderile sale și, în același timp, și al produselor obținute de acestea. Proprietatea de stat, ca formă a proprietății socialiste, apare ca autonomă de celelalte forme și totodată, independentă.

La aceste condiții, schimbul din-

tre producătorii autonomi, respectiv întreprinderile de stat și unitățile cooperatiste, ca și dintre unitățile cooperatiste, nu se poate înfăptui decât pe calea vânzării-cumpărării, care să asigure fiecăruia compensarea a ceea ce dă, prin ceea ce primește.

Se poate merge mai departe și explica autonomia în cazul proprietății de stat. Fiecare întreprindere aparținând statului este dotată cu mijloacele de producție necesare, pe care le folosește și le gospodărește în așa fel încît să-și acopere cheltuielile din încasări proprii. Ele apar astfel unele față de altele ca producători autonomi, avînd un patrimoniu propriu care este utilizat pentru a produce în condițiile unei eficiențe ridicate.

Nu trebuie să uităm existența proprietății personale a țăranilor cooperatori, a muncitorilor și funcționarilor etc., proprietate care, prin conținutul ei și forma pe care o îmbracă, este în mod evident autonomă și independentă. La fel și proprietatea individuală, care încă se mai păstrează.

Așadar, prin menținerea condițiilor care stau la baza existenței producției de mărfuri, schimbul de activități între producătorii autonomi socialiști se manifestă în cea mai mare parte ca schimb de mărfuri. Alt mod de înstrăinare a produselor decît prin vânzare-cumpărare, respectiv prin schimb de echivalente, nu este posibil în condițiile socialismului.

Producția de mărfuri în socialism, care cuprinde atât producția de mijloace de producție, cât și de bunuri de consum se desfășoară, așadar, pe baza proprietății socialiste. Ea reflectă și expri-

mă în același timp, relațiile de producție noi. Totodată, sfera ei de cuprindere este mai restrînsă decît în capitalism. În primul rînd forța de muncă nu mai este marfă, iar podurile, căile ferate, întreprinderile, cooperativele agricole de producție, pămîntul și apele etc., nu mai constituie obiect de vânzare-cumpărare.

Producția de mărfuri, ca și relațiile valorice, sînt guvernate de întregul sistem de legi economice ale socialismului, desfășurîndu-se planificat, în concordanță cu nevoile economiei naționale și cu cerințele de consum ale oamenilor muncii. Ea se manifestă ca factor economic principal al întăririi și dezvoltării alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea cooperatoare.

Conținutul social-economic nou pe care îl îmbracă producția de mărfuri în socialism determină ca și categoriile economice ale acestora să exprime raporturi de producție socialiste. În același timp, contradicțiile interne ale mărfii și ale muncii producătoare de mărfuri (contradicția dintre valoarea de întrebuințare și valoare; dintre munca concretă și munca abstractă; dintre timpul de muncă individual și timpul de muncă socialmente necesar) și modul de soluționare a lor exprimă caracterul relațiilor de producție socialiste bazate pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producție.

Avînd în vedere că și în economia socialistă există producție de mărfuri, în mod obiectiv, necesar, va exista și acțiunea legii valorii. Faptul că în socialism producția de mărfuri și respectiv piața se desfășoară într-un cadru determinat, prin plan, nu înseamnă nicidecum negarea rolului activ care revine legii valorii. Ea determină valoarea mărfurilor prin volumul de muncă socialmente necesară care se cheltuiește pentru producerea lor. Aceasta înseamnă că legea valorii exprimă necesitatea de a cheltui pentru producerea mărfii numai munca socială (adică munca în cadrul nevoilor sociale pentru fiecare masă dată a produselor muncii) și de a cheltui în mărime socialmente necesare (adică pornind de la condiții sociale medii, de la intensitatea și calificarea socială medie).

Acțiunea legii valorii este una dintre cele mai complexe, ea se desfășoară atât în domeniul sistemului nevoilor productive și neproductive de consum, cât și în cel al sistemului de interese care caracterizează societatea socialistă, al sistemului de stimulente economice oferite de economie, ca și în determinarea obiectivă a formelor și metodelor de conducere corespunzătoare.

VIOREL I. CORNESCU

(Continuare în pag. 11-12)

Existind și acționând într-o economie planificată, cerințele legii valorii se înfăptuiesc într-o manieră diferită față de orînduirea precedentă. Legea valorii determină valoarea mărfurilor nu în mod spontan pe o piață concurențială, ci ca rezultat al unei activități conștiente, planificate. Cerințele obiective se impun astfel oamenilor nu prin efectul distructiv al mecanismelor spontane, ci ca o necesitate înțeleasă și însușită în mod conștient de societate și transformată în scopuri deliberate ale activității sociale. În aceste condiții se realizează în socialism funcțiile specifice legii valorii; repartizarea muncii sociale în raport cu nevoia socială; verificarea caracterului nemijlocit social al muncii; stimularea materială a producătorilor socialisti de mărfuri.

Rolul legii valorii în repartizarea muncii sociale în funcție de sistemul nevoilor de consum productive și neproductive este determinat de natura relațiilor de producție. Ca atare, în socialism, caracterul spontan, anarhic, a posterioric al reglării repartitiei muncii sociale dispare, fiind înlocuit cu reglarea planificată eficientă a producției socialiste. Această reglare planificată nu se poate realiza în baza legii valorii, ci tocmai pe baza utilizării ei. Folosirea legii valorii în planificarea economiei naționale se manifestă prin legătura dialectică dintre plan și piață. Asigurarea în mod aprioric, prin plan, a concordantei dintre structura producției și structura nevoilor este o cerință imperioasă a utilizării juste a legii dezvoltării planificate.

Evidențierea unor neconcordanțe dintre nevoia socială și structura producției cade în sarcina pieței. Piața, ca loc unde nemijlocit apare în evidență manifestarea acțiunii legii valorii, prin rolul ei de a verifica coincidența sau necoincidența dintre ceea ce s-a produs și ceea ce este necesar, devine un instrument prețios în procesul de planificare. „Piața este obiect al planului, dar în același timp și sursă de informații pentru întocmirea planului și instrument de îndeplinire a lui”¹⁾.

Prin urmare, în economia socialistă, atât producția, cât și vânzarea de mărfuri — mijloace de producție și bunuri de consum — sînt asigurate pe baza planului. Cunoscînd mecanismul de funcționare a economiei socialiste, statul, prin rolul său economic, intervine direct în determinarea nivelului cererii sociale și a ofertei sociale. Această determinare presupune studierea concretă a modului de manifestare a legii valorii în economia socialistă, a analizei raportului dintre cerere și ofertă, a stabilirii dinamicii acestui raport etc. Statul devine astfel un factor important în

procesul formării valorii și prețurilor.

Utilizarea legii valorii în repartizarea muncii sociale în raport cu nevoia socială se concretizează prin folosirea indicatorilor valorii în direcția armonizării intereselor generale, evidențiate în planul unic național, cu interesele economice ale unităților productive. Se concretizează astfel și mai evident rolul legii valorii și repartizarea muncii sociale în raport cu nevoia socială prin îmbinarea cu ajutorul pirghiilor valorice a planificării centrale cu planificarea efectuată de centralele și întreprinderile industriale. Pe această cale se evidențiază, dar mai ales se întărește, corelația dialectică dintre plan și piață. Fără utilizarea conștientă a mecanismului legii valorii nu ar fi posibilă stabilirea unor proporții optime între producție și circulație, repartitie și consum, între ramurile economiei naționale, repartizarea planificată a mijloacelor de producție și a forței de muncă în toate sectoarele de activitate.

Legea valorii are un rol deosebit în verificarea caracterului nemijlocit social al muncii. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție creează prin intermediul planificării posibilitatea ca munca să fie nemijlocit socială. În practică însă, nu orice muncă planificată și materializată în produse își găsește întotdeauna confirmarea sa socială pe piață. Ori planificarea a conținut erori, ori indicațiile de plan n-au fost respectate de unitățile economice, astfel că o parte din munca depusă nu s-a încadrat calitativ și cantitativ în sistemul nevoilor sociale, sau, mai clar, nu a corespuns cererii sociale. Deci, piața prin intermediul categoriilor valorice, evidențiază orice irosire de muncă, ea ne dă în mod continuu informații pe baza cărora se poate interveni prompt pentru perfecționarea sarcinilor de plan, conform cerințelor reale. Legea valorii, cu alte cuvinte, determină partea pe care societatea o poate cheltui din totalul timpului de muncă disponibil cu producerea fiecărui fel de marfă. Împreună cu întregul sistem de legi economice care acționează în socialism, ea impune cu necesitate ca planificarea să se facă în deplină concordanță cu cerințele sistemului nevoilor economice reale de consum, cu nevoia socială efectivă, iar la îndeplinirea planului să se țină seama cantitativ și calitativ de aceste cerințe ale pieței și consumatorilor.

Importanța folosirii legii valorii în activitatea economică a fost subliniată în nenumărate rînduri de documentele de partid și de stat. Astfel, cu ocazia Semicentenarului Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — vorbind despre perfecționarea vieții economice — arăta: „Punem accentul pe o mai

bună folosire conștientă a factorilor economici, a acțiunii legilor economice obiective, inclusiv a legii valorii, pe studierea cerințelor pieței, pe dezvoltarea largă a inițiativei de jos”²⁾.

Rolul legii valorii iese în evidență cu deosebită pregnanță și în cazul asigurării stimulării materiale a producătorilor de mărfuri, a obținerii, în interesul întregii societăți, a unor rezultate cît mai bune cu cheltuieli de producție cît mai reduse. Comensurarea în formă bănească a cheltuielilor de producție cu rezultatele obținute stimulează unitățile economice nu numai în direcția reducerii cheltuielilor la nivelul celor planificate, dar și în reducerea valorii individuale a mărfurilor sub cea socială, în vederea obținerii unui beneficiu sporit și a măririi gradului de rentabilitate.

Pentru cointeresarea unităților producătoare și, totodată, pentru întărirea gestiunii economice proprii, o pirghie valorică importantă o constituie sistemul de prețuri. Formate în mod planificat, prețurile just construite constituie un instrument eficace de asigurare a armonizării intereselor fiecărei întreprinderi cu interesele generale ale economiei. De asemenea, utilizarea celorlalte pirghii valorice ca beneficiul, preț de cost, finanțele, creditul etc., se încadrează în sistemul gestiunii economice proprii a cărui aplicare corectă are implicații profunde asupra nivelului producției, mărimii acumulărilor, asigurării unei înalte rentabilități, asupra nivelului prețurilor și competitivității mărfurilor. Toate acestea presupun și determină folosirea legii valorii și a categoriilor valorice în cointeresarea materială a producătorilor direcți, utilizarea relațiilor marfă-bani în înfăptuirea repartitiei după cantitatea și calitatea muncii depuse, confirmă rolul jucat de legea valorii ca primă lege a producției colective în condițiile relațiilor de producție socialiste. Programul elaborat de partid la Congresul al X-lea și la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, creează cadrul folosirii cît mai judicioase, de către toate organele de conducere și planificare, a mecanismului legii valorii în direcția fundamentării cît mai științifice a planurilor de dezvoltare a economiei naționale pe baza perfecționării sistemului de prețuri, a utilizării cu maximă eficiență a resurselor naturale, de muncă și financiare ale țării, a creșterii rentabilității tuturor unităților socialiste, a întăririi economiei proprii, a sporirii venitului național real.

¹⁾ I. Rachmuth „Planul de stat. Piața și pirghiile valorice”, „Lupta de clasă” nr. 1/1968.

²⁾ Nicolae Ceaușescu — „Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român”, Ed. pol., 1971, p. 40.

(Urmare din pag. a VI-a)

nistă a desăvârșirii raporturilor dintre oameni, transformarea valorilor culturale în deprinderi de conduită, în bunuri de civilizație“.

Dincolo de diversitatea problemelor abordate, privind relațiile dintre cultură și democrație, epocă și sistemul de valori în acțiune, socialism și funcționalitatea valorilor, etic și estetic etc., culegerea de eseuri la care ne referim își păstrează unitatea de structură și de orizont prin afirmarea fundamentală, crez politic și filozofic totodată: valoarea supremă o reprezintă omul. Este, dacă vreți, aceasta esența antropologiei socialiste. Toate inițiativele, toate aspirațiile, toate eforturile — de la imensa epopee a producției de bunuri materiale pînă la demiurgia actului de cultură — converg, în noua viziune despre lume și viață, spre așezarea sau reșezarea omului ca factor decisiv al istoriei și ca valoarea cea de mai

sus pe scara valorilor. Pentru că nu trebuie uitat un lucru, care angajează total și ireversibil, toate ale lumii acestea sînt făcute de om. De ce nu ar fi atunci toate pentru toți oamenii? La această întrebare, răspunde total și afirmativ umanismul nou, chemat să întrețină climatul social-politic și spiritual prielnic promovării și dezvoltării — pînă la superlativul vieții, a noului tip uman, visat și proiectat pe zarea viitorului de revoluționarii autentici.

Pe această linie de orientare, în marele și adîncul proces de transformare lăuntrică a omului, a creării omului cu adevărat nou, este sortită să-și dea contribuția majoră arta socialistă, în dubla ei funcțiune de educatoare și de formatoare. Ca să răspundă cu sorți de izbîndă acestui ideal, arta trebuie să îngemăneze într-o sinteză creatoare ethos-ul și poesis-ul, adică substanța etică și conținutul de frumusețe ale vieții.

Cum se realizează această sinteză în arta socialistă, cu specială privire la cultura României socialiste, ne-o spune Elena Raia în „*Etic și estetic. Sensul etic al artei socialiste*“ (Cultura și socialismul, p. 204—220). „Sinteza valorică dintre mesajul uman al artei socialiste și forma artistică, adecvată sensibilității specifice epocii noastre contemporane asigură originalitatea și autenticitatea operei de artă... Spiritul național este structural legat de concepțiile și creația scriitorului, oricare ar fi gradul său de cultură și oricît de inovatoare i-ar fi opera, totalitatea ei rămîne specific națională... Luciditatea moral-artistică, exprimată prin trăirea intensă a faptelor socialismului, a evenimentelor și problematicii lumii contemporane, se caracterizează prin curajul de a spune adevărul despre viață, de a surprinde dialectica dintre vechi și nou“.

În această viziune, frumosul, binele și adevărul sînt cheazășile fără de moarte ale artei ca fapt de cultură.

Correspondența

Scrisori ale cititorilor noștri — profesori de științe sociale — ne fac bucuria unor aprecieri din care conchidem că multe din materialele publicate de colegi de ai lor de la diverse catedre (școli generale, licee, universități) servesc procesul de instrucție și educație la nivelul celor mai înalte exigențe. Este adevărat că o revistă nu poate valorifica toată corespondența primită. De nenumărate ori, autorii scrisorilor repetă — involuntar — aceleași probleme (se impun, desigur, articolele „scrise bine“), alteori abordează idei interesante, dar insuficient dezvoltate; în sfîrșit, ne trimite și pagini interminabile, greu lizibile, incomprehensibile.

De aceea ne propunem un dialog clar și corespunzător, încercînd să le satisfacem deopotrivă pretențiile de autori și pe cele de cititori în răspunsuri mai comprimate sau mai largi pe marginea articolelor care nu pot fi publicate în întregime.

Profesorul D. Stancu, Liceul din Pucioasa, ne comunică opiniile sale generate de misiunea profesorului de istorie, misiune privită prin prisma responsabilității sociale a cadrului didactic care predă această disciplină și a relației profesor-elev. „Arta de a învăța pe altul — pe cît de veche pe atît de actuală — este, să nu uităm, foarte grea, cînd al răspunderea să faci cunoscut generațiilor tinere un trecut și un prezent atît de dense, o istorie a unui popor harnic, dîrz, viteaz și

tenace la orice tendințe de încătușare, istorie care se întinde pe milenii și care este ISTORIA ROMÂNILOR...“. „*Ars docendi* historia ne cere nouă, profesorilor de istorie, mai mult decît altora, **luare de atitudine** atunci cînd abordăm anumite evenimente; ne cere **autoritate**, calitate indispensabilă dacă dorim să fim ascultați de elevi, obținută și menținută prin prestigiul nostru, ca rezultat al unei pregătiri științifice, al unei desăvîrșite conduite morale, al tactului pedagogic și al principialității; ne cere **convingeri etice și patriotice**, fără de care încrederea absolută în adevărul unor idei sau evenimente nu poate fi transferată elevilor; ne cere să **îubim, să simțim, să trăim istoria poporului nostru**... „Istoria ridică astfel valoarea și răspunderea profesorului care trebuie să se aple în permanență la înălțimea chemării partidului nostru“.

Împărtășim părerea profesorului D. Stancu, exprimată, cu multă căldură, referitoare la misiunea socială — care include și pe cea de educator — a profesorului de istorie. Am dori să accentuăm ideea prețioasă/că acesta are datoria să fie mai mult decît un cercetător și transmițător de documente; profesorul de istorie nu trebuie să uite că generațiile pe care le formează sînt constituite din viitorii constructori ai comunismului care continuă „să facă“ în fiecare zi istoria poporului nostru. Să-i pregătim pe elevii noștri, predînd și comentînd această disciplină, să devină conștienți făuritori ai istoriei României.

Sîntem întru totul de acord cu ceea ce dorește să demonstreze în rîndurile pe care ni le trimite profesorul D. Angelescu din Tîrgoviște. Îi sugerăm însă să confrunte termenii **umanism și uman** în contextul în care îi întrebunțează. **Umanismul lecției de istorie** (de altfel titlul materialului) presupune un alt conținut decît cel pe care îl dezvoltă domnia sa în cele trei pagini. Omenia și frumusețea morală, concretizate prin fapte ale unor regi daci și domnitori ai poporului nostru (Dromihete sau Mircea cel Bătrîn) sînt exemple bine găsite pentru întregirea scopului educativ al lecțiilor de istorie. De asemenea, interpretarea personalității lui Vlad Țepeș în conjunctura social-politică a vremii. Dar, așa cum afirmă însuși profesorul D. Angelescu, „umanismul lecției de istorie a patriei nu constă numai în enunțarea unor astfel de acte atestate documentar“. Argumentele în acest sens, însă, lipsesc, domnia sa rămînd la aserțiuni uneori ambigue, de felul: „sufletul poporului nostru a fost și este nobil și **uman**“ sic!); „poporul român a dat dovadă de un **umanism** emoționant chiar atunci cînd s-ar fi convenit să se poarte fără cruțare“; „întreaga istorie a poporului nostru este **umană**“; „**umanismul** strămoșesc trebuie interpretat și prin faptele onora dintre domnitorii care, exprimînd sufletul colectiv al poporului nostru, și-a umplut domnia nu numai de glorie, ci și de fapte umane neîntrecut de nobile“.

VALERIA BACIU

80

Cîteva aspecte metodologice ale studierii documentelor de partid

Studierea documentelor de partid și de stat are multiple semnificații: pe lângă caracterul informativ, documentele partidului nostru au și caracter educativ, sînt exemple strălucite ale legării teoriei cu practica. Pentru ca studiarea lor să fie eficientă și din punct de vedere instructiv și educativ, m-am oprit asupra unui procedeu care cuprinde mai multe momente: cunoașterea obiectului de studiu, înțelegerea scopului, a necesității și esenței cerințelor; informații despre materialele cu privire la problema propusă la prima treaptă; orientarea primordială în materialul de studiu (titlu, titluri de subcapitole, semnificația — dacă se leagă de un eveniment, material ilustrativ, dacă este de sine stătător, face parte dintr-un sistem, deci are legături cu alte materiale); organizarea tematicii în conformitate cu scopul propus; studierea materialului; analizarea posibilității rezolvării problemei cu ajutorul materialelor și cunoștințelor

posedate; aplicarea cunoștințelor dobîndite și sistematizate în practică (întregirea cunoștințelor anterioare, procese cunoscute din experiența vieții, confruntarea cu material ilustrativ-documentar, practica productivă, control obștesc etc.).

Acest proces metodic trebuie astfel organizat și desfășurat încît să fie valabil nu numai pentru activitatea școlară, ci să se transforme într-o deprindere pentru tot restul vieții. Este drept că primele 2 momente par mai puțin importante, dar ele trebuie să fie prezentate în faza de inițiere a elevilor în această activitate.

Înșușirea tehnicii de a studia un document de partid se desfășoară în mai multe trepte: mai întîi profesorul demonstrează modul de studiere a unui document (pe baza procedurii arătat mai sus), dă indicații, explică noțiuni etc.; apoi, elevul și profesorul studiază împreună documentul, fac exerciții de procedeu pe baza indicațiilor date;

treptat munca de îndrumare pedagogică a profesorului trece pe planul al doilea; în cea de a treia treaptă, elevii încep să studieze în mod independent documentele, întîi numai unele părți (indicațiile profesorului fiind din ce în ce mai scurte), apoi în întregime.

Experiența didactică arată că prima treaptă este de o importanță majoră și se repetă de către profesor de cîte ori este nevoie prin exerciții cu elevii în care se explică noțiunile noi și se demonstrează modul de studiere al documentului.

De la recunoașterea necesității studierii pînă la angajarea politică creatoare, aplicarea în practică a cunoștințelor este însă un drum lung și nu lipsit de greutate. Aceste greutăți ne fac poate uneori să neglijăm tocmai esența muncii în acest sens.

Pentru că cele arătate mai sus s-au referit mai mult la studierea documentelor din punctul de vedere al formei, cred că este necesar să urmărim procesul și din punctul de vedere al conținutului de la recunoașterea necesității studierii acestor materiale de „marxism viu” pînă la aplicarea în practică printr-o atitudine de angajare creatoare determinată și dirijată de convingeri politice ferme.

Prof. IMRE C. PAPP
Liceul Sing. de Pădure

„Cultura și socialismul”

(Editura științifică, 1972)

Fără îndoială, problematica faptului de cultură se pune în cu totul alți termeni în socialism decît în oricare alt regim social-politic. Întîi, pentru că socialismul debutează și se impune prin revoluție. În al doilea rînd, socialismul, însumînd tradițiile progresiste și înnoitoare ale trecutului, stabilește criterii științifice de valorificare — pe seama prezentului și a viitorului — a numitelor tradiții. Prin procesul normativ al valorificării, menținîndu-se elementele vii, valabile și fecunde ale trecutului, se asigură continuitatea, creșterea organică și împlinirea unei culturi, sub semnele unui alt cîmp axiologic, ale unei alte ideologii, ale unui nou ideal de viață. În al treilea rînd, socialismul propune și promovează, prin excelență, funcțiunea umanistă a culturii, ceea ce explică eforturile societății socialiste de a elabora un nou umanism și de

a edifica un om nou prin toate mijloacele educaționale și formative.

În perspectivă socialistă, actul creator de cultură (poezie, literatură, muzică, plămuire plastică, invenție științifică, viziune filozofică etc.) este o sinteză armonioasă între conținuturi sufletești general umane și o formă de expresie națională, limba fiecărui popor, limba fiecărei națiuni, cu întregul ei tezaur lexical stilistic, semantic și folcloric. Pentru sporirea conținutului a acestui tezaur, socialismul apără și sprijină, pe toate căile, dezvoltarea limbii și culturii naționale. Finalitatea acestei politici culturale este universalizarea — pe temeiul fondului comun general-uman — a culturilor naționale. Pentru că ce este, în ultimă instanță, cultura universală, dacă nu o imensă orgă pe a cărei vastă claviatură fiecare națiune își cîntă propria ei melodie? Din această diversitate concretă, rezultă caracterul simfonic și multiplan al culturii universale. Este vorba de o universalitate concretă ale cărei componente sînt faptele de cultură ale națiunilor.

Cu privire la țara noastră, implicațiile dialectice dintre cultură și socialism au fost analizate sub aspecte multiple, într-un mănunchi de eseuri, tipă-

rite de Ed. științifică (1971) sub titlul „Cultura și socialismul” și semnate de nume cunoscute, precum: Al. Tănase, Dumitru Ghișe, Dumitru I. Mazilu, Petru Pinzaru, Victor Săhleanu, Ion Pascadi, N. Culic, Ion Ianoși și Elena Raia.

În articolul „Coordonate ale politicii culturale”, Dumitru I. Mazilu susține că „politica culturală a României contemporane se caracterizează prin aceea că, desfășurată sub îndrumarea partidului, nu se oprește la simpla cunoaștere a concluziilor comunismului științific, ci este orientată în direcția însușirii tuturor cunoștințelor dobîndite în procesul dezvoltării multilaterale a societății umane... Încercînd o sinteză, — continuă autorul — putem concluda că principalele coordonate ale politicii culturale sînt: valorificarea cu înțelepciune a tradițiilor naționale, promovarea spiritului novator, stimularea cunoașterii în toate domeniile lumii materiale, societății și gîndirii, dezvoltarea creației, încurajarea actului creator al omului, a creării continue a omului de către om, traducerea în viața societății a năzuințelor civilizației, potrivit exigențelor progresului, în perspectiva uma-

GRIGORE POPA

(Continuare în pag. a VII-a)

Filozofie, știință, ideologie

Interpretarea raportului dintre filozofie, știință și ideologie a dat naștere multor controverse. Esența lor constă în modul de rezolvare a problemei compatibilității dintre conținutul desemnat prin cele trei concepte.

Cea mai veche în cadrul acestor dezbateri, tema raportului dintre filozofie și știință, a apărut încă în zorii epocii moderne. Atât reprezentanții gândirii filozofice cât și cei ai științelor particulare au constatat că filozofia nu este capabilă să exprime în domeniul său adevăruri și să formuleze principii cu valoare de universalitate și certitudine, comparabile cu cele din științe. Adâncirea acestui dezacord, care pune în cauză rațiunea de a fi a filozofiei, i-a adus pe filozofi în fața unor întrebări dramatice. De la Bacon și Descartes pînă la Hume și Kant au fost întreprinse operații critice și reexaminări fundamentale. Întrucît mai mult au descoperit și deschis noi probleme decît au soluționat, reexaminările au continuat pînă în zilele noastre. Pe linia marxistă a istoriei filozofiei, ele au dus, în cazurile extreme, fie la ambițiile fenomenologiei lui Husserl, de a reconstrui filozofia „ca știință riguroasă”, fie la cele ale pozitivismului de a demola totul.

Tot pe această linie de gândire a fost exprimată însă și ideea că tentativele de a înscrie filozofia și știința într-un cadru comun de scopuri și într-o identitate valorică de rezultate sînt în egală măsură lipsite de perspectivă, ca și abandonarea filozofiei în numele științei. Într-o lucrare de acum cîțiva ani (tradusă și în limba română), Jean Piaget⁴) consideră drept o iluzie a filozofiei speranța că ea s-ar putea constitui ca o cunoaștere asemenea științelor; neputînd fi știință, filozofia va continua să ființeze și să răspundă unei nevoi interioare fundamentale a omului.

Pe linia dezvoltării marxiste a filozofiei, problema raportului ei cu știința a fost pusă în termeni diferiți și a dus la o soluție diferită.

Elemente noi au introdus în discuție rezultatele analizei conceptului și conținutului ideologiilor. Marxismul a jucat un rol hotărîtor în clarificarea genezei, esenței și funcțiilor ideologiilor. Cristalizarea materialismului istoric, constituirea istoriei ca știință a fost posibilă într-un amplu proces de analiză critică în cadrul căruia, în prim plan, s-a

situat descoperirea dependenței reprezentanților și concepțiilor politice, juridice, morale, estetice, filozofice, religioase ale oamenilor de condițiile vieții lor materiale, de raporturile lor sociale. Ideologiile dau expresie teoretică intereselor și aspirațiilor claselor și grupurilor sociale, reflectînd factorii existenței obiective a acestora.

O ideologie se dezvoltă atît sub impulsurile condițiilor obiective — fără ca oamenii să fie conștienți nici de acest fapt, nici de mecanismele prin care se formează ideile lor ca reprezentări ale condițiilor vieții materiale —, cît și pe propria lor bază, pornind de la datele și premisele constituite, în funcție de regulile unei logici conforme cu natura și rolul fiecărei ideologii.

Deși reflectă condiții, interese și aspirații aparținînd unor clase și grupuri sociale determinate, ideologiile nu sînt riguros închise. Există, în circumstanțe date, posibilități de transfer a unor idei, concepții sau chiar corpuri de doctrină dintr-o ideologie în alta. Există, de asemenea, posibilități de adaptare ale unei ideologii la condiții schimbate fără ca ea să-și modifice esența. Sînt ideologii care supraviețuiesc timp îndelungat grație acestei capacități de adaptare, ideologiile religioase fiind exemple dintre cele mai caracteristice în acest sens. Transferul și adaptarea ideologiilor presupun existența unui teren comun de înființare cu alte ideologii, o posibilă înrudire după ce în prealabil au fost operate anumite revizuirii care să permită integrarea într-un sistem unitar a diferitelor corpuri de idei.

Cele mai multe ideologii se caracterizează totodată prin conservatorism, printr-o stabilitate marcată a fondului ideilor de bază și prin tendința de osificare a detaliilor, printr-o opacitate crescîndă la impulsurile date de noile realități. Vechile principii sînt dogmatizate, chiar dacă a devenit evident că ele nu sînt decît prejudecăți. Sînt cunoscute dificultățile pe care le-au întîmpinat noile idei revoluționare din știință datorită prejudecăților ideologice rezultate din dogmatizarea unor vechi principii în care tot știința, la nivele inferioare de dezvoltare, le generase.

Datorită faptului că ideologiile cele mai cuprinzătoare aparțin principalelor clase sociale, în istoria societății lupta de clasă se manifestă și ca o luptă între ideologii (clasa dominantă urmăreș-

te să impună ideologia sa întregii societăți, tuturor claselor și păturilor sociale, socotind-o expresie a nevoilor spirituale ale tuturor membrilor societății, ca reprezentînd trăsăturile general-umanului, ca fiind suprema rațiune a istoriei. Pentru a evita recunoașterea unui termen opus, al unei ideologii contrare, exponenții ideologici ai claselor dominante refuză de obicei să vorbească explicit despre propria lor ideologie. Atunci cînd explicarea nu mai poate fi evitată este pusă în discuție așa-numita „dezideologizare”, „eliberarea” societății de ideologii. Societatea, clasele, grupările sociale nu pot exista în afara ideologiilor, astfel că „dezideologizarea” este ea însăși un mit, o iluzie ideologică, un corp de doctrină în cadrul ideologiei burgheze contemporane.

Există importanți factori în virtutea cărora ideologiile sînt investite cu un conținut iluzoriu, mistificat, conținut a cărui natură rămîne ascuns oamenilor. Această mistificare, denunțată cu deosebită energie de către Marx și Engels²), este determinată, pe de o parte, de faptul că reprezentările, ideile, concepțiile se formează în cadrul unui proces la ale cărui mecanisme, nu participăm în mod conștient. Pe de altă parte, caracterul iluzoriu și mistificat al conținutului ideologiilor rezultă din imbinarea mai mult sau mai puțin coerentă în cadrul lor a unor cunoștințe certe, provenite din știință, cu o masă de elemente constituite prin reflectarea directă, emoțională a trăirilor nemijlocite și cu date de cunoaștere fragmentară, incertă, ale căror surse sînt experiența comună și tradiția.

Conținutul mistificat al reprezentărilor din anumite ideologii are ca principală cauză denaturarea raporturilor sociale și perspectivele acestor raporturi. Clasele exploataatoare, grupurile sociale privilegiate, prin exponenții lor intelectuali, sînt creatorii, luptătorii și militanții principali ai unor asemenea ideologii. Aceste clase și grupuri, precum și exponenții lor pot să nu fie, în totalitate sau în parte, conștienți de conținutul ideologiei pe care o promovează, dar în mod obiectiv această ideologie este, după cum spunea Marx și Engels, o conștiință iluzorie, mistificată, o imagine răsturnată a

Conf. CONSTANTIN POPOVICI

(Continuare în pag. 8 IV-a)

realității și ea nu poate avea, raportată la cerințele progresului social și ale cunoașterii umane, decât un rol negativ, reacționar.

Există și ideologii cu un conținut diferit. Interesele progresiste ale grupurilor sociale, claselor și națiunilor investesc ideologia lor cu un conținut progresist. El este asigurat de faptul că materialul din care se construiește o astfel de ideologie provine, în exclusivitate, din știință, dintr-o cunoaștere metodic verificată. Acest caracter îl poartă în epoca contemporană ideologia clasei muncitoare, marxism-leninismul. O particularitate a unei ideologii progresiste, științifice rezidă în natura sa militantă și demistificatoare. Întrunind asemenea calități, marxism-leninismul este ideologia care cuprinde masele, având un acces tot mai profund în conștiința publică contemporană, întrucât ea dezvăluie fără compromisuri iluziile acreditate de sistemul economic și social capitalist și de ideologia lui.

Conținutul științific conferă ideologiei capacitatea de a activa conștiința oamenilor, determinându-i să acționeze în direcția creației istorice, a revoluției socialiste și a construirii noii societăți. Ideologia îndeplinește funcția de a contura, pe baza unei motivații științifice, idealul uman și social al comunismului, ideal ce convertește în acțiune revoluționară aspirațiile și voința maselor pentru a înfăptui o societate conformă lui.

Ideologia este expresia spiritului de partid, a adeziunii la țelurile unei anumite clase. Ţelurile clasei pot fi utopice sau realizabile, după cum clasa în cauză acționează în direcția sau împotriva necesității progresului istoric și, în consecință, acțiunile ei sînt normate de imperativele științei sau de reprezentări iluzorii asupra realității.

Filozofia ca și știința sînt afectate de funcțiile îndeplinite în ideologii. În contextul unei ideologii destinate să acopere un tel epuizat ori compromis din punct de vedere istoric, accesul științei este în mod obiectiv limitat și minimalizat, iar filozofia, lipsită de accentele științei, se va confunda în caracter și finalitate cu ideologia însăși.

Servind interesele progresului social, în calitate de conștiință a clasei muncitoare și altor forțe înaintate ale societății, ideologia nu poate să nu facă apel la știință și să nu ofere climatul spiritual cel mai propice pentru progresul cunoașterii științifice. Ignorînd diversitatea funcțiilor sociale ale ideologiei și rolul claselor față de cerințele obiective ale progresului social, K. Manuheim și orientarea dată de el sociolo-

giei cunoașterii se situau pe poziția greșită de a considera că orice ideologie este un obstacol în calea cunoașterii obiective, științifice.

În ansamblul unei ideologii orientate de spiritul științific filozofia îndeplinește o funcție activă pentru consolidarea și conservarea caracterului de reflecție autentică, realistă, nemistificată al acestei ideologii. Prin funcția sa critică constructivă filozofia obiectivează conținutul reprezentărilor ideologice, semnalează și avertizează asupra ascendentului pe care tinde să-l ia elementul de subiectivitate, atât în sensul dogmatizărilor, cît și în cel al schematizărilor utopice.

Materialismul dialectic și istoric îndeplinește o asemenea funcție în cadrul ideologiei clasei muncitoare. Viabilitatea și vitalitatea marxism-leninismului se datoresc capacității sale de a răspunde problemelor contemporane la scara proceselor mondiale, ca și a transformărilor reclamate de progresul social în fiecare țară, în cadrul fiecărei națiuni. În același timp, viabilitatea și vitalitatea ideologiei clasei muncitoare se datoresc capacității sale de a se afla într-o concordanță continuă cu progresul cunoașterii, al culturii, cu transformările din viața materială și spirituală a fiecărui popor și, pe această bază, de a se supune unei permanente analize autocritice.

Unitatea dintre ideologie, filozofie și știință are cea mai mare

însemnătate practică în condițiile construcției și dezvoltării multilaterale a societății socialiste, fapt care explică atenția deosebită acordată de Partidul Comunist Român problemelor ideologice. Sintetizînd rolul pe care îl are educarea ideologică în viața societății noastre și în activitatea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Îndeplinirea cu succes de către partid a rolului ce-i revine în societate depinde, în măsură tot mai însemnată, de ridicarea nivelului ideologic și politic al comunistilor, de lărgirea orizontului lor de cunoștințe, de dezvoltarea capacității de a înțelege procesele sociale ale lumii contemporane, de a se orienta de sine stătător, în mod just, în lumina învățăturii marxist-leniniste, în toate împrejurările vieții, în întreaga lor activitate”³⁾.

Caracterul profund unitar al filozofiei și științei în cadrul ideologiei clasei muncitoare este expresia compatibilității teoretice dintre cele trei entități în condițiile în care funcțiile lor converg în direcția progresului social.

- 1) Jean Piaget: „Înțelepciunea și iluziile filozofiei”. Ed. științifică, 1970 (traducere după ediția franceză din 1968).
- 2) A se vedea în special lucrarea lui Marx și Engels „Ideologia germană”.
- 3) Nicolae Ceaușescu: „România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate”, vol. 5. Ed. politică, 1971, pag. 902.

În Cabinetul de științe sociale al Liceului nr. 3 din Satu-Mare

Între școală și muzeu, o mai strînsă colaborare

Lecție în Cabinetul de Istorie al Școlii generale nr. 3 din București

Lecțiile în muzeu sau chiar (aparent) simplele vizite la unul sau altul dintre muzee, trebuie dinainte pregătite cu minuțiozitate. Înțelegem prin pregătire de detaliu și o întâlnire prealabilă, profesor-ghid, pentru ca ultimul să se informeze asupra vârstei școlare a vizitatorilor, asupra nivelului general de pregătire și al lacunelor din cunoștințele lor, asupra temelor ce-l interesează în mod deosebit pe elevi, spre a ști asupra căror exponate explicațiile să meargă în adîncime. Discuțiile purtate trebuie să urmărească și unele amănunte de ordin metodologic ș.a.

În acest sens, ar fi util ca școlile să invite periodic specialiști de prestigiu din marile muzee spre a colabora la susținerea unor lecții, consultații, întruniri ale cercurilor științifice ale elevilor, la realizarea cabinetelor și muzeelor școlare. De asemenea, muzeele să invite profesori de prestigiu (de la licee, spre pildă), pentru a participa la diverse activități nu stricto-sensu muzeistice, ci cu tangențe în domeniul pedagogic.

Colaborarea școală-muzeu ar putea fi extinsă în sensul realizării unor materiale cu destinație didactică. Muzeele mari, în mod deosebit, pot conlucra cu instituțiile de învățămînt la întocmirea unor pliante, la confecționarea mulajelor, facsimilelor de pe piesele deosebit de valoroase.

S-au întreprins cîteva lucruri în acest sens. Milităm însă și pentru realizarea unor atari materiale didactice de către elevii talentați, pasionați. De pildă, elevii cu înclinații artistice (întruniți în cercul micilor artiști) pot efectua copii de pe tablourile sau sculpturile celebre expuse în muzee, pot executa facsimile de pe hrisoave; în cadrul cercurilor de elevi (fotofilm) ar putea exista preocuparea realizării diapozitivelor, fotocopiilor sau chiar a filmelor documentare avînd ca subiect expozitele muzeale sau monumentele istorice. Evident, toate aceste materiale cu destinație didactică trebuie să intre în patrimoniul școlar.

În vederea dezvoltării la elevi a dragostei pentru mărturiile trecutului poporului nostru, a sentimentului de grijă pentru conservarea acestor mărturii, se pot organiza vizite în laboratoarele de conservare și restaurare modern utilizate, în depozitele muzeale.

Nu rareori, și nu de cîteva puține muzee, s-au efectuat expoziții itinerante. Există, în acest sens, o tradiție în cadrul Muzeului militar central din București. Planurile tematice ale acestor expoziții cred că ar trebui să fie rodul unei mai strînse conlucrări dintre școală și muzeu; apoi, drumul parcurs de aceste expoziții să nu ocolească tocmai școlile situate la mari depărtări de centrele indus-

triale, științifice și culturale ale țării.

Chestionarele pentru școlari pot deveni, de asemenea, un mijloc eficient de cunoaștere a părerilor elevilor, de îndreptare a unor eventuale carențe din expunerile ghizilor sau chiar din expoziția muzeală, de sondaj asupra măsurii în care micii vizitatori au reținut datele semnificative furnizate de un obiect sau un grup de obiecte etc. Întocmirea întrebărilor (ordinea lor, de fiecare dată logică, fără să solicite sau să favorizeze răspunsuri monosilabice sau, dimpotrivă, prea încărcate în date și considerații), ca și extragerea concluziilor din citirea lor, nu-i sarcina exclusivă a profesorului, după cum nu-i sarcina sa exclusivă aceea de a lua măsurile ce se cuvin în urma studiului acestor concluzii, ci și a personalului științific al muzeelor.

Desigur, cele de mai sus sînt departe de a epuiza șirul modalităților prin care se poate asigura o mai eficace conlucrare a factorilor responsabili din cadrul celor două instituții. Pentru asigurarea unui grad mai înalt al cunoștințelor elevilor, pentru împlinirea, în chip exemplar, a rosturilor sale educative, muzeul este chemat să lărgească, să diversifice gama acțiunilor sale și în raporturile cu școala.

ALEXANDRU LIGOB

PROFESORUL,

așa

cum

il

văd

elevii

La unul din marile și de veche tradiții licee din București — Liceul „Gheorghe Lazăr” — la inițiativa organizației de partid și cu concursul catedrei de filozofie, s-a întreprins către sfârșitul anului 1972 un sondaj al cărui scop a fost cunoașterea opiniei elevilor privind calitățile și activitatea profesorilor. Sondajul a constat din răspunsul la două întrebări:

1. Ce admir mai mult la profesorii mei ?
2. În ce moment mai important din viața mea de elev, personalitatea unui profesor și relațiile cu acesta au avut o înrîurire puternică asupra mea ?

S-au colectat 125 de răspunsuri scrise în clasă de la cei mai buni elevi din anii I—IV, frunțași la învățătură și în activitatea U.T.C.

Datele acestui sondaj, încadrate într-o serie de considerații psihopedagogice, au fost dezbătute într-o foarte vie și fructuoasă adunare generală de partid și au făcut obiectul unui plan de măsuri vizând valorificarea opiniilor judicioase ale elevilor în vederea ameliorării procesului instructiv-educativ.

Considerând că problemele ridicate cu mult curaj, franchețe și seriozitate de elevii oglindesc în mare măsură modul cum adolescentul de azi — beneficiarul unor deosebite condiții de civilizație și cultură — concepe relația dinamică și constructivă elev-profesor și că unele observații și concluzii care răstoarnă multe preconceții și principii prăfuite pot constitui un prilej de reflecție atât pentru cercetători, cât și pentru cadrele didactice din toate liceele, vom da luminii tiparului rezultatele acestei valoroase inițiative.

În răspunsurile la prima întrebare: „Ce admir mai mult la profesorii mei?”, ni s-a părut deosebit de semnificativ că elevii fac distincție între condițiile obligatorii, am spune statutare ale profesiei, și calitățile uman-profesionale ale cadrelor didactice pe care nici un document oficial nu le enumeră. Lor li se pare firesc ca un profesor, care are o diplomă universitară și atestate profesionale, să stăpânească materia, metodele de predare, să transmită interes și pasiune pentru obiect și să respecte normele etice ale meseriei: să fie drept, corect, obiectiv, moral. Nu aceste trăsături intră în componența imaginii profesorului ideal, (ele sînt implicate și deci indiscutabile), ci altele, am putea spune complementare, care țin mai degrabă de individualitatea, de personalitatea profesorului. Astfel, sub raportul pregătirii profesionale ei sînt atrași nu de cifre „carte de specialitate” știe profesorul, ci de orizontul general de cultură al acestuia, de talentul său de a realiza cit mai interesante și sugestive conexiuni ale obiectului cu celelalte discipline. Sînt combătute o serie de „îngustimi” profesionale cum ar fi: fetișizarea manualelor, absolutizarea importanței obiectului, interdicția contrazicerii, uscăciunea, glacialitatea, monotonia, precum și ritmul sufocant al predării. Sînt în mod special apreciate asociațiile, digresiunile, glumele de calitate, receptivitatea la discuțiile în contradictoriu care potenează gîndirea și interesul și realizează comunitatea afectivă între profesori și clasă, măresc buna dispoziție și gradul de asimilare a cunoștințelor aride.

Sînt greu de îndeplinit multe din dezideratele lor. Dar acolo unde lecția sau timpul permit, considerăm că nu-i nimic de pierdut colorind puțin orele de curs și aerisindu-le prin introducerea cîtorva pauze psihologice și momente de deconectare, absolut necesare — credem — în actualul sistem de învățămînt, extrem de încărcat, care îi supune atât pe elevi cât și pe profesori unei permanente tensiuni nervoase.

Alături de farmecul unei distinse personalități culturale (la care mulți adaugă farmecul și distincția ținutei vestimentare, eleganța stilului de comportare), 99 la sută din elevi opinează că „înțelegerea” este cea mai prețioasă calitate a profesorului. Noțiunea de înțelegere are o sferă foarte largă pentru ei. Ne bucură faptul că nici un elev sondat nu confundă înțelegerea cu indulgența, cu abdicarea de la exigență, cu rabatul acordat disciplinei.

Noțiunii de înțelegere elevii îi dau următoarele accepții principale: a) Stăpînire deplină a psihologiei adolescentului; b) Bunăvoința de a se apropia de problemele de viață ale elevului, de a le analiza cu interes și seriozitate și a le sugera soluții concrete; c) Realizarea unui climat de colaborare, cu dispariția sentimentului de teroare, a obsesiei notei, a amenințării; d) Realizarea unor relații afective elev-profesor, bazate pe respect reciproc; e) Dedicare, blîndețe, dar și fermitate în raporturile cu elevii, înlăturarea tonului de comandă, a expresiilor dure și jignitoare, a umilințelor pu-

blice; f) Autoritate căpătată prin competență, omenie, bună-creștere și nu prin permanentă fluturare a „spectrului” calității didactice; g) „Desființarea” barierei care în mod inevitabil se naște între profesor și elev“.

În ce privește cea de a doua întrebare a sondajului „În ce moment mai important din viața mea de elev personalitatea unui profesor și relațiile cu acesta au avut o înrîurire puternică asupra mea?”, răspunsurile sînt contradictorii.

În proporție de 60 la sută, elevii sondați, au negat în genere influența profesorului în luarea deciziilor de viață și rolul lor de modele pedagogice.

Negația a căpătat nuanțe, fie de valori absolute („Nu, în nici un moment”), fie parțiale („Asemenea raporturi au avut puține înrîuriri și acelea neînsemnate”); note de ușor dubiu („Nu știu dacă a fost într-adevăr un moment în care personalitatea vreunui profesor să fi avut vreo înrîurire asupra mea”); de dubiu categoric („În activitatea școlară nu poți să-ți dai seama ca elev cînd relația profesor-elev are o înrîurire maximă”). Doar în 3—4 cazuri întrebarea a rămas fără răspuns.

O categorie de elevi încearcă să motiveze slaba influență a profesorilor prin durata insuficientă a acțiunii de înrîurire („O influență nu poate fi stabilită decît dacă se exercită într-un interval lung de timp”). Schimbarea prea frecventă a profesorilor și diriginților, deci discontinuitatea influenței educative și frecvența efortului de readaptare la stiluri variate de predare („Am schimbat uneori 3—4 profesori de specialitate și 2—3 diriginți” — se plîng unii subiecți) constituie o reală cauză obiectivă a slăbirii influenței cadrelor didactice asupra personalității elevilor.

Negarea rolului educativ al personalității profesorului provine și dintr-o schimbare a opțiunii tinerei generații față de „modele”, ceea ce ar necesita o reconsiderare a pedagogiei modelelor, o restructurare a metodelor prin care putem impune în procesul instructiv-educativ o personalitate ca factor modelator, ca etalon de măsură a trăsăturilor omului nou, comunistului. Cert este că luciditatea acestei generații înlătură mitul personalității înfrumusețate, hiperbolizate, a așa-ziselor

prototipuri de virtuți. Realismul și puternica personalitate a tinerilor de azi resping acțiunea de copiere mecanică a unor modele abstracte, reconstituite „literar” după un cod de cerințe și normative etice și chiar le pune la îndoială adaptabilitatea la viața socială.

Au existat însă și mulți alți elevi (circa 40 la sută) care au afirmat încă rolul modelator continuu al profesorului și influența acestuia în anumite momente decisive ale vieții școlare și particulare.

Momentul critic cel mai des pomenit, unde decizia profesorului ar putea părea că e hotărîtoare e acela al alegerii liceului. Subiecții anului IV, exceptînd cîteva cazuri izolate care atribuie influenței directe a profesorilor o anumită orientare, nu atribuie viitoarei cariere. Probabil, la 19—20 de ani, personalitatea este mai bine conturată și mai activă. Majoritatea elevilor din anul IV ca și cei din anul III socotesc că înrîurirea „modelelor” și influențarea deciziilor se manifestă cu prioritate, dacă nu în exclusivitate, în școala generală.

Traumele psihice care reduc rolul modelator al profesorului sînt, după datele sondajului, provocate în ordine de: abuzul de autoritate, brutalitate, spiritul de răzbunare, nedreptatea, absolutizarea importanței obiectului, falsa exigență, pretențiile absurde (care ascund uneori slăbiciuni în pregătirea profesională, mai ales cînd profesorul dă puțin și cere mult), aerul distant, ironia tăioasă, refuzul dialogului de la suflet la suflet.

Cu titlul de curiozitate lată o apreciere de sinteză a unui profesor ideal formulată de subiectul nr. 30 din anul IV: „Pentru ca un profesor să fie mai apreciat, cred că ar trebui să aibă un nivel foarte înalt de pregătire pedagogică și profesională, să aibă prestanță, să cunoască drumul sigur spre sufletul elevilor, să le transmită, dacă se poate, alături de experiența sa de viață, o pasiune puternică pentru disciplina respectivă“.

Orice comentariu e de prisos, pentru că manualul de pedagogie, deși ar trebui să fie un instrument exclusiv al profesorului, pare a nu scăpa și atenției iscoditoare a elevilor.

Prof. TUDOR OPRIS

LA ZI

A fost ziua mamelor noastre, a profesoarelor noastre, a colegelor noastre. Pionierele și elevele de la internatul Liceului nr. 15 din Capitală au sărbătorit această zi, conform unei tradiții înrădăcinate de mai mulți ani în școală. Evident, n-au lipsit florile, felicitările, urările de sănătate și de noi succese în muncă. Dar pe lingă toate acestea, elevele interne au pregătit un splendid montaj literar-muzical intitulat „Flori de ziua ta”, în cadrul unui spectacol cu dansuri populare, cu poezii și scenete. Programul artistic dedicat Zilei Femeii a avut un inspirat epilog: „Carnavalul bucuriei”, la care au luat parte cu însuflețire și mamele elevelor prezente la primăvara festivității. (Înv. Vasilica Sari).

Literatura modernă nu poate fi studiată și nici înțeleasă făcînd apel exclusiv la arsenalul mijloacelor tradiționale de interpretare a ei. Tocmai de aceea, la Casa corpului didactic din Buzău — după cum ne relatează prof. Gh. Andrei — a fost organizată o interesantă întîlnire a profesorilor buzoieni cu doi conferențieri universitari (Ion Rotaru și Al. Hanță) de la Facultatea de limbă și literatură din București, pe tema „Analiza literară”. Acțiunea ni se pare cu atât mai importantă, cu cît încă mai persistă printre unele cadre didactice (chiar de specialitate!) ideea că literatura contemporană, în ansamblul ei, devine tot mai incifrată și mai greu de asimilat. Idee, desigur eronată în bună măsură, vehiculată însă fără discernămint și printre elevi; în cele mai multe cazuri, este vorba numai de comoditate și de obișnuință.

Liceul nr. 4 din Timișoara, în colaborare cu Inspectoratul școlar al județului Timiș, Casa corpului didactic, Societatea de științe filologice — filiala Timișoara, Catedra de literatură de pe lingă Universitatea din Timișoara, Cercul de etnologie din Timișoara, afiliat secției de antropologie și etnologie de pe lingă Academia R.S.R. și Sindicatul învățămînt Timișoara va organiza în zilele de 9 și 10 iunie 1973, la Timișoara, o sesiune de comunicări pe teme folclorice pentru elevi.

În perioada afectată lucrărilor sesiunii se vor organiza diferite acțiuni menite să contribuie la valorificarea schimbului de experiență al reprezentanților cercurilor similare, la cunoașterea municipiului Timișoara, a împrejurimilor acestuia și la cimentarea prieteniei tinerilor folcloriști din întreaga țară.

Organizatorii vor finaliza lucrările sesiunii prin tipărirea rezumatelor comunicărilor și prin publicarea celor mai prețioase dintre ele în revistele de specialitate.

Lămuriri suplimentare se pot lua de la direcția liceului sus-menționat. (Ioan Ocolîșan).

O feerie de culori imbinat armonice, desfășurînd ochiul și făcînd sufletul să tresalte: parada costumului popular bănățean, desfășurată nu de mult pe scena căminului cultural din Uivar (Timiș). Înbrăcați în pitorești costume naționale, lucrate care de care cu mai multă măiestrie de părinții lor sau chiar de ei, elevii școlii generale din localitate s-au perindat, în ritmul dansului, prin fața spectatorilor și a unui juriu competent căruia îi revenea greaua misiune de a alege din frumosul mai frumosul.

Au fost distribuite premiile în cărți pentru costumele cele mai izbutite. Dar marele premiu al organizatorilor paradei de la Uivar constă în faptul că arta noastră populară, care are la noi tradiții milenare, este cultivată și în epoca zborurilor cosmice cu aceeași pasiune străveche.

Școala și producția

Dinamica dezvoltării profesiunilor presupune îmbogățirea și adecvarea mijloacelor și metodelor de orientare profesională. Școala generală, ca instituție socială destinată instruirii și educării sistematice a tinerelor generații, dispune de multiple asemenea mijloace. Sînt ele pe deplin valorificate? Îndeplinesc seriile de absolvenți condițiile necesare optimei integrări socio-profesionale? Se dă examenului de admitere în școala profesională importanța cuvenită? Mă aflu, pentru a culege opinii în legătură cu aceste probleme, la Uzinele „Vulcan” din Capitală, unitate reprezentativă pentru industria constructoare de mașini. Interlocutori — cadrele didactice de la Grupul școlar patronat de uzină.

Orientare judicioasă, pregătire temeinică!

— Integrarea socială a absolvenților școlii generale presupune o bună orientare școlară și profesională. Cum se reflectă această orientare în pregătirea candidaților la concursul de admitere în școala dumneavoastră?

OVIDIU CONSTANTINESCU, director adjunct, profesor de matematică-fizică: Mulți dintre candidați ne lasă dureroasa convingere că au nimerit aici din întâmplare. La examen nu-ți poți da seama de existența deprinderilor practice hotărtoare în orientare, dar nivelul de cunoștințe la obiectele de concurs (matematica și fizica) este nepermis de scăzut. Să fie la mijloc prejudecata că la școala profesională se intră mai ușor? Orientare profesională fără spulberarea acestei prejudecăți nu cred că se poate. Puțini sînt candidații pe care-i așteptăm cu chemare pentru meseriile noastre (strungari, frezori, cazangii etc.) și cu un nivel corespunzător de cunoștințe teoretice generale.

— Cum vă explicați faptul că lipsesc, din pregătirea candidaților pentru examen, noțiuni elementare de matematică și fizică?

MARIN MITROI, profesor de matematică-fizică: Consider că în unele școli generale se muncește insuficient cu elevii. Sau, în orice caz, inegal. Majoritatea absolvenților ne vin din mediul rural, în care mai există elevi atrași de familie la muncile agricole, în defavoarea pregătirii școlare. Profesorii întîmpină, astfel, unele greutăți. Din lipsă de continuitate, apar „goluri” în pregătire, opțiunea profesională întîrzie și în ultimul an e greu să remediezi lacune, să formezi deprinderi de calcul. Ar trebui, prin urmare, depistate la timp carențele în pregătirea elevilor, „tratate” în formele cunoscute ale muncii la clasă și individuale.

Elevi care știu

să muncească singuri

— Educarea muncii independente are o însemnătate deosebită în procesul de pregătire a elevilor. În ce măsură absolvenții școlii generale cu care ați venit în contact știu să lucreze singuri?

AURELIA IVAN, profesoară de matematică: Am avut candidați (și mai tîrziu elevi) care cunoșteau mersul problemei, dar așteptau încuviințări din partea examinatorului, aș-

teptau sprijinul acestuia în efectuarea calculelor. Ceea ce denotă lipsa obișnuinței lor de a munci independent, sau faptul că au fost „dădăciți” de către profesori. Altfel de eronatul „am înțeles în clasă, nu mai lucrez” lasă o amprentă nefericită pe stilul de muncă al elevului nesupravegheat. Intervine aici nevoia de a-l obișnui pe elevi cu autocontrolul în munca independentă.

Accentul pe latura

formativă

— Învățămîntul modern nu mai poate însemna aglomerare de informații, ci potențarea laturii formative. Care este tributul școlii generale în acest sens?

IOANA GRIGORAȘ, profesoară de chimie: În școala generală, stimularea creativității și inventivității elevului nu poate fi realizată printr-o lecție „din vîrfurile cretei”, ci luînd de noțiunile teoretice imaginea lor practică. Dezvoltarea capacității de gândire a elevilor nu se poate

realiza fără aducerea lecției „la zi”, mai aproape de viață, de reprezentările ei concrete.

— Ce obiect de învățămînt din școala generală este mai apropiat de specificul școlii dumneavoastră și cum îl servește?

ȘTEFAN OLARU, director adjunct, inginer: Desenului tehnic, căruia în școala generală nu i se dă importanța cuvenită, i se preferă desenul „artistic” (deseori în forme rudimentare) chiar acolo unde înclinațiile artistice întîrzie să se arate. În schimb, cită nevoie ar fi ca elevii să învețe să reprezinte figuri geometrice! Viitorii strungari, frezori n-ar mai întîmpina greutăți în reprezentarea spațială a corpurilor, ar recunoaște cu ușurință pe piesă linia de pe tablă etc.

Meseria aleasă

să fie adecvată!

— Opțiunea profesională apare — în cazurile ideale — nu la sfîrșitul școlii generale, în funcție de numărul locurilor de la o școală sau altă, ci mai devreme... Care din factorii care o determină vi se par hotărtoari?

LUTHER NICA, director, inginer: Fără îndoială, cei motivaționali. Trebuie precizat că nu e suficient ca meseria aleasă să fie „îndrăgită” la modul superficial de către elev, care nu-și cunoaște pe deplin aptitudinile. Cei indicați să i le cunoască (ajutați de familie) sînt profesorii, pentru ca pe baza acestora să acționeze în formarea deprinderilor. Și numai deprinderile fac ca o meserie aleasă să fie și adecvată. Mă gîndesc chiar, cu mare încredere, la încercările izolate care s-au făcut de a introduce în examenul de admitere o probă pentru verificarea deprinderilor, a aptitudinilor practice.

— Considerați că se face totul, în școala generală, pentru ca aceste deprinderi, aptitudinile practice să se formeze, să se dezvolte?

— De la caz la caz. Posibilități există, se creează, dar lipsește uneori interesul. Chiar în mediul rural, aceste deprinderi se pot dezvolta. A-

— Deocamdată, într-un mod deficitar, limitîndu-se la popularizarea prin presă și la deplasarea unor brigăzi în școlile generale.

— Întreprinderile patronază școli generale. Este orientarea profesională influențată de această împrejurare?

DUMITRU RIZESCU, director adjunct, inginer, profesor de tehnologia meseriei: De cele mai multe ori — da, într-un mod favorabil opțiunii profesionale a elevilor. Este important ca repartiția grupurilor de elevi pe întreprinderi să se facă în funcție de identitatea sau asemănarea deprinderilor. Căci, altfel, dacă se ia drept criteriu apropierea de întreprindere a școlii (ca poziție, cum se mai întîmplă), se obțin situații neconcludente: o meserie se practică, alta se va alege. Vreau să vă spun, din experiența mea ca maestru-instructor, timp de șaisprezece ani, că mi s-a întîmplat să descopăr în ochii copiilor bucuria amestecată cu mirare în fața primelor piese pe care le-au lucrat. I-am reîntîlnit, pe unii dintre ei, pe coridoarele Grupului școlar „Vulcan”, la examene...

Sinteza opiniilor exprimate de participanții la această anchetă conduce, în primul rînd, la ideea unei sporite preocupări care să asigure — din partea școlii generale — o mai judicioasă orientare profesională absolvenților săi. Orientare, din care să nu lipsească pregătirea temeinică la obiectele de învățămînt și îndeosebi la obiectele de examen. Se cere deci, ca elevii să fie eliberați de prejudecata că examenul la școala profesională este ușor. A fost calificată ca necesară introducerea unei probe de verificare a deprinderilor, cu scopul de a se evita rolul „întîmplării” în alegerea viitoarei profesii. S-a precizat: meserie adecvată, nu doar aleasă, opțiune conștientă, nu întîmplătoare, nici impusă! Se așteaptă, în tot mai mare măsură, de la școala generală educarea atitudinii elevilor față de muncă, în spiritul idealurilor noastre morale și sociale.

Anchetă realizată de
DRAGOMIR MAGDIN

— Există — am înțeles — și elevi care au venit din întîmplare la Grupul școlar „Vulcan”...

— Într-adevăr, după o perioadă oarecare, unii elevi pretind că „au nimerit” la o meserie grea (cazan-

CE AȘTEAPTĂ DE LA ȘCOALA GENERALĂ profesorii Grupului școlar al Uzinei „Vulcan”

INTERFERENȚE EDUCATIVE

Predarea chimiei sub semnul integrării sociale

Sîntem cu toții de acord asupra faptului că finalitatea muncii noastre educative trebuie să fie o cifră mai rapidă și ușoară integrare a tineretului în activitatea practică productivă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a accentuat de repetate ori în ultimul timp această sarcină primordială care stă în fața învățămîntului nostru. Această problemă, cu uriașe implicații social-economice, prezintă multiple aspecte de ordin educativ și pentru profesorii de chimie al căror rol este extrem de concret.

Unii consideră că pregătirea elevilor pentru activitatea practică-productivă, adică pregătirea lor în vederea încadrării în producție după absolvirea a diferitelor grade de învățămînt, înseamnă numai înarmarea lor cu deprinderi practice în atelierele școlare sau în activitatea practică din uzine, ogoare, șantiere. Este o concepție profund eronată. Inșușirea unor deprinderi practice nu înseamnă, din oficiu, și înțelegerea conținutului acestei activități, atitudine creatoare, inovațoare în activitatea depusă. Nu înseamnă că rezultatul va fi implicit și în toate cazurile dragostea față

de muncă. A te obișnui cu munca, nu înseamnă încă dragoste față de muncă; a executa niște lucrări de lăcătușărie, electrotehnică simplă, de țesut covoare, croitorie nu înseamnă încă facilitarea integrării în producție, unde absolventul va munci cu totul altceva. A nega însă rolul și importanța atelierelor școlare ar însemna o gravă greșeală. Am vrut doar să scot în evidență faptul că, pentru integrarea în practica productivă a absolvenților, sarcinile educative sînt mult mai complexe și toți avem o contribuție foarte concretă de adus.

Ținînd seama de extrem de variatul profil al economiei, a fiecărei întreprinderi și secții în parte, de faptul că nevoile de cadre ale economiei sînt tot mai mari, deprinderile practice înșușite de elevi în timpul școlarității rareori pot coincide cu munca concretă pe care o vor executa în activitatea de producție. Rezultă clar o concluzie, anume că elevii trebuie înarmați cu cunoștințe teoretice și practice în cadrul fiecărui obiect de învățămînt, după specificul obiectului, astfel ca ei să recunoască cu ușurință, în procesul de producție, legile care călăuzesc fenomenele înfîlțite, să aibă siguranța stăpînirii lor și, la nevoie, să poată interveni creator.

Faptul că tînrul încadrat în producție cunoaște, în momentul încadrării sale, procesele care se petrec în timpul funcționării utilajelor, în spatele pupitelor de comandă, al contoarelor și graficelor, îi dă satisfacția realizării sale ca om, certitudinea că, prin cunoștințele pe care le are, se poate integra lesne în practica productivă. Aceasta îi va înșufla dragostea față de muncă tocmai datorită faptului că încadrarea nu cere eforturi deosebite, nu aduce insatisfacțiile omului complexat în fața necunoscutului, care, uneori, pare imposibil de pătruns, sau nu-i dă complexitate față de colegii de muncă deveniți competenți printr-o practică mai îndelungată.

Care poate fi contribuția studiilor chimice în acest sens?

Inșușirea temeinică de către elevi a legilor care călăuzesc fenomenele chimice, a metodelor generale de preparare a elementelor, în special a metalelor, cunoașterea proporții-

Lucrări practice în laboratorul de chimie

lor chimice ale elementelor și ale substanțelor compuse în dependență de structură, a căilor de dirijare a vitezelor de reacție, rezolvarea cu ușurință a diferitelor tipuri de probleme cu caracter aplicativ-practic, realizarea de lucrări practice de laborator, montaje de aparatură simplă etc. vor înarma elevii cu cunoștințe ale căror aplicații le vor identifica cu mare satisfacție aproape în toate sectoarele productive.

Confruntarea acestor cunoștințe și deprinderi practice cu realitatea din uzinele cu profil chimic sau laboratoarele de analiză de pe lîngă oricare întreprindere, prin vizitele în întreprinderi, va confirma elevilor faptul că tot ce au studiat în cadrul orelor de chimie are aplicație nemijlocită în practica productivă, că aceste cunoștințe le dau posibilitatea să stăpînească procesele de producție, să le dirijeze, că ar putea, într-un timp foarte scurt, să minusculeze aparatură specifică unui laborator; deci, încadrarea în producție — în cazul în care nu vor urma o formă superioară de învățămînt — nu va cere eforturi speciale de integrare, din contră „competența profesională” le va da satisfacția majoră a activității conștiente creatoare.

Iată de ce vom conferi orelor de chimie valențe educative cu cele mai adînci implicații social-economice, dacă vom accentua permanent, la lecții, importanța practică a problemelor studiate, aplicabilitatea cunoștințelor, dacă vom scoate

în evidență unele elemente de tehnologie chimică pentru a apropia elevii de terminologia industrială, dacă le vom face cunoscute denumirile de utilaje, pentru ca, în momentul recunoașterii lor în producție, absolvenții să aibă convingerea că aceste probleme le sînt familiare, că integrarea lor în producție nu înseamnă decît o prelungire a activității lor școlare în practică.

Din păcate, în actualele manuale se pune încă un accent insuficient pe asemenea aspecte ale studiului chimiei. Rare și neconcludente sînt aluziile la importanța practică a diferitelor elemente, compuși, metode de preparare, tipuri de reacții, clase de substanțe etc. studiate, precum și la tipurile de utilaje specifice industriei chimice (reactori, coloane de distilare, aparate de contracurent etc.) care ar întări aspectul practic-concret al chimiei.

Prof. OSCAR ROȘEANU
București

Dirigintele și colectele de bani

Citind „Tribuna școlii”, am aflat că de repetate ori a trebuit să se răspundă la întrebarea dacă este legal și educativ să se strîngă bani de la elevi, căutînd diferite pre-texte. Răspunsul negativ al revistei este și cel dat de tovarășii inspectorii. Se pare, însă, că nu există un document oficial care să interzică în mod categoric și general colecta de bani; altfel nu-mi explic de ce școlile cer încă elevilor bani pentru serbările școlare, de ce la școli sînt trimise pentru vânzare, diferite obiecte (felicitări) sau fișe de concurs, cartonașe C.E.C., de ce noi, diriginții, sîntem puși în situația să lămurim în continuăre elevii și părinții să ne aducă la timp banii, ca școala să-i trimită mai departe. Uneori obligațiile bănești de acest gen se adună în așa măsură, încît noi, diriginții, intrăm în conflict, mai întîi cu tovarășii care ne cer strîngerea banilor, apoi cu părinții. Nu de mult ni s-au înmînat cite 10 fișe pentru un concurs fără să fim întrebați dacă vom putea sau nu să le vindem; s-a cerut doar ca luni, banii să fie depuși. Aș fi preferat însă, să ni se spună cum să lămurim elevii să cumpere niște fișe pentru un concurs la care nu pot participa (elevii știu aceasta din anii precedenți): întrebările depășeau cunoștințele unui elev de școală generală, iar documentarea lor pentru a da răspunsurile este imposibilă, chiar dacă li s-ar pune la îndemînă bibliografia.

După cîte am înțeles, situația aceasta trebuie să existe și în alte școli din țară — fapt ce a determinat pe părinți și profesori să vă scrie, pentru a se ști dacă este legal și educativ să se recurgă la mijloacele citate, în vederea strîngerii unor fonduri bănești. Cred că cel puțin o circulară a Ministerului Educației și Învățămîntului ar lămuri definitiv și pe toată lumea.

Prof. CONSTANȚA STRAFF
Școala generală nr. 15,
Ploiești

Ce întrebăm? Cum întrebăm?

Printre metodele practicate în scopul cunoașterii elevilor se numără și folosirea chestionarului, înfîlțit pe scară destul de largă în școlile noastre. Nu întotdeauna însă el este utilizat cu eficiență. Se constată, de exemplu, că nu se exploatează la maximum posibilitățile pe care ni le oferă el, în sensul că folosirea lui are o doză de unilateralitate. Să mă explic.

Profesorii diriginți și nediriginți îl utilizează, în marea majoritate a cazurilor, în scopul adunării de material informațional asupra intereselor, înclinațiilor, aptitudinilor, motivațiilor, aspirațiilor și atitudinilor școlarelor de diverse vârste. În felul acesta, chestionarul are un rol constatativ și prea puțin formativ. Caracterul formativ îl poate îmbrăca doar sub forma inițiativelor care se iau, în funcție de informațiile culese, astfel încît să se contribuie la dezvoltarea laturilor pozitive și la eliminarea sau diminuarea celor negative ale personalității elevilor în cauză. Literatura de specialitate, psihologică și pedagogică, este destul de bogată în furnizarea de modele de chestionare, pe care cadrele didactice le pot folosi, pe baza unei prelucri și adaptări la condițiile specifice ale clasei respective și fără să abuzeze de ele.

Lipsește însă chestionarele care, prin conținutul lor, să urmărească un efort formativ, servind subiecților drept sugestii pentru activități viitoare, care să-i ajute în autocunoaștere, autorealizare, autodepășire, autoorientare.

Consider că sînt demne de luat în seamă astfel de întrebări scrise sau orale puse elevilor: Ai căutat să stai de vorbă individual cu tovarășul profesor care predă obiectul care-ți place cel mai mult? Ai cerut vreodată sfatul dirigintelui (sau

al părintelui) în problemele personale care te frămîntă? Ai stat de vorbă cu psihologul școlar în probleme legate de cultivarea înclinațiilor și aptitudinilor sau în privința alegerii profesiei? Ai căutat să te documentezi asupra specificului profesiei spre care aspiri (teoretic și practic)? Cunoști părerea părinților asupra viitorului tău și concordanță ea cu propriile aspirații? Ai pus de acord posibilitățile tale cu aspirațiile spre profesie și cu cerințele economiei naționale? Ai cerut sfatul medicului în explicarea unor stări organice care te-au incomodat uneori în activitate? Dar în privința cerințelor medicale față de profesiunea aleasă? etc.

Astfel de întrebări-sugestii pot fi puse și părinților: V-ați consultat cu interesele și înclinațiile fiului dumneavoastră? Care sînt preferințele deosebite ale fiului dumneavoastră în timpul liber? Ce profesiune i-ați recomanda și de ce? Ce profesiune dorește fiul dumneavoastră? Cunoașteți părerea școlii în acest sens? Cum înțelegeți să ajutați pe fiul dumneavoastră?

Întrebările-sugestii pot fi puse chiar și învățătorilor și profesorilor de diferite specialități de către director, profesor orientator (sau psiholog școlar) ori de către diriginte: Care sînt elevii cei mai buni la obiectul pe care îl predăți? Care din elevi prezintă înclinații și aptitudini în această direcție? Cum îi ajutați pe acești elevi? Care elevi prezintă dificultăți în pregătirea la obiectul pe care îl predăți?

Cunoașteți cauzele acestor dificultăți la fiecare din ei în parte? Cum înțelegeți să veniți în sprijinul acestor elevi?

Valoarea formativă a chestionarului este condiționată însă și de calitatea răspunsului, de gradul lui de obiectivitate, precum și de receptivitatea la sugestiile ce vin în favoarea activizării muncii educative și autoeducative. O importanță deosebită o are convorbirea individuală a celui care a dat chestionarul cu cel care a formulat răspunsurile, fiind un bun prilej de îndemn la meditație, la autocunoaștere și la autoformare.

Iată de ce chestionarul poate fi socotit nu numai ca o metodă de cunoaștere a individualităților în formarea și în dezvoltarea lor, ci și un mijloc pus la dispoziția cadrelor didactice spre a-l folosi cu scop formativ.

Rămîne doar să respectăm rigurozitatea științifică atât în aplicarea chestionarului, cît și în prelucrarea, interpretarea și valorificarea informațiilor culese cu ajutorul lui. Aceasta presupune interes, stăruință în activitatea de cunoaștere a elevilor și o pregătire psihopedagogică, pentru asigurarea unui ajutor efectiv dat copiilor, adolescenților și tinerilor în vederea unei dezvoltări somato-psihice corespunzătoare și pentru o maximă punere în valoare a posibilităților lor, în conformitate cu cerințele societății socialiste multilateral dezvoltate.

Lector univ. TITUS ȘUTEU
I.C.P.P.D. — Filiala Cluj

Prof. Gheorghe Cocișilă, Liceul pedagogic, Turnu Măgurele: Scrisoarea dv. subliniază un aspect foarte important pentru munca de educație în general (și nu numai pentru ora de dirigiență) — anume necesitatea unei jalonări, a ieșirii „din sfera liberei alegeri” în care se mențin de obicei colectivele didactice din școli. Restrîngîndu-vă la orele de dirigiență, dv. arătați — pe bună dreptate — că „deși prilejuri de cugetare colectivă, de confruntare a opiniilor, de formare a convingerilor — orele de dirigiență se realizează în moduri atît de diferite... ca o consecință a lipsei caracterului unitar al cerințelor educative...”, în evidentă discordanță cu modul unitar (desigur în sensul cel mai bun al cuvîntului, n.n.) în care se concepe profilul moral al omului societății noastre.

În ultima vreme, cadrele didactice, în intervențiile lor din „Tribuna școlii” au subliniat cu mare frecvență importanța particularităților clasei în planificarea acțiunilor educative, a tematicii orei de dirigiență (aici s-a insistat și asupra necesității de a respecta dezideratele colectivului de elevi respectiv), trecîndu-se mai ușor peste ceea ce dv. foarte bine

relevați: „Desigur colectivele de elevi, în cadrul cărora se desfășoară munca educativă la un moment dat se prezintă diferit sub aspectul educației psiho-morale, al condițiilor în care ele există și acționează. Cu toate aceste deosebiri, membrii colectivelor respective trebuie să ajungă la același nivel educativ, cel solicitat de societate”. Sintem de acord cu ceea ce susțineți în subtext — că în planificarea muncii educative și tematicii orei de dirigiență trebuie să se îmbine obiectivele majore ale educației tinerei generații din zilele noastre, cu cele pe care le impun particularitățile clasei de care răsundem.

Prof. Mihai C. Mocanu, Școala generală Dăscălești, com. Puiestii, jud. Buzău: Sintem de acord cu dv. că un plan de muncă nu trebuie să cuprîndă numai aspecte organizatorice sau să se rezume la „centralizarea problemelor care privesc diversele sectoare din școală”, ci să se ocupe de conținutul muncii, indicînd modalitățile concrete de asigurare a lui. Cît despre sarcinile directorului și căile prin care prezența lui în conducerea școlii poate fi eficientă, re-

vista noastră a rămas, în adevăr, da-toare cititorilor săi. Am reținut dintre temele în care simțiți o nevoie mai mare de ajutor: metodică consiliului profesoral, asistențele la disciplinele pentru care directorul nu este în specialitate, problemele bugetare („unde — arătați dv. — ne lipsesc niște reguli financiare clare”) etc.

N. Vlad, Școala generală Șieu, jud. Maramureș: „Ora de dirigiență, o oră de educație modernă” (tema scrisorii pe care ne-ați trimis-o) trebuie să constituie o preocupare vie pentru orice profesor diriginte. Credem că aveți dreptate să atrageți atenția asupra faptului că „mulți diriginți, probabil, se mai ghidează în alcătuirea planificării după tematica orientativă elaborată, cu mai mult timp în urmă, de către M.E.I. În etapa actuală, cînd se pune cu mai mare acuitate problema modernizării învățămîntului și, implicit, a educației, temele din programa respectivă nu mai corespund, multe din ele fiind depășite”. Cît despre inoportunitatea folosirii referatelor la orele de dirigiență ar fi necesar să revenim cu argumente mai fondate.

A. C.

Erori, reglementări

E. Lupu, profesoară, Liceul din Crișciori, jud. Hunedoara: Faptul că eroarea făcută la calculul impozitului sau al contribuției pentru pensia suplimentară nu a fost constată de unele controale anterioare, nu poate împiedica un control ulterior s-o descopere. Constatările și măsurile luate — dacă sînt în cadrul dispozițiilor legale — au aceeași valoare, chiar dacă sînt rezultatul primului control sau al unui alt control efectuat mai tîrziu.

Rădița Călugăru, profesoară, Școala generală Dedulești, jud. Brăila: În conformitate cu normele pentru stabilirea vechimii în învățămînt, timpul cit ați servit în funcții didactice la o școală a Ministerului de Interne, vi se recunoaște la vechimea în învățămînt dacă aveți licența în filozofie și dacă ați predat un obiect de cultură generală prevăzut în planul de învățămînt pentru școlile din învățămîntul de cultură generală. Dacă puteți dovedi, cu acte, că îndepliniți condițiile de mai sus, inspectoratul școlar este obligat să vă salarizeze potrivit vechimii astfel dove-

dite (după cele relatate de dv. la vechimea pentru 5-10 ani) pînă la obținerea definitivării în învățămînt.

Colectivul de cadre didactice al Școlii generale nr. 5, Huși: Aveți perfectă dreptate, dar aceasta este situația. Ministerul Educației și Învățămîntului — ca și celelalte ministere — are competențe bine stabilite prin lege. Ca urmare, în unele probleme cu caracter economic sau financiar, reglementările respective se pot elabora numai cu acordul altor ministere competente (Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor ș.a.). Una din aceste situații este și acordarea alocației de stat pentru copii. Întrucît în baza art. 18 al Decretului nr. 285/1960 privind acordarea alocației de stat pentru copii, Ministerul Muncii este competent să reglementeze condițiile de aplicare a prevederilor acestui decret, și Ministerul Educației și Învățămîntului trebuie să țină seama de avizul acestuia. De aceea, prin circulara Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 29482/1973 (dată în conformitate cu avizul Ministerului Muncii nr. 8553/1973) s-a stabilit că, începînd cu 1 februarie 1973, la încadrarea beneficiarilor alocației de stat pentru copii în plafoanele prevăzute de art. 2 (1) al Decretului nr. 285/1960 (republicat în 1971) — atît pentru întregul personal angajat cu contract de muncă pe durată nedeterminată cit și pentru cadrele didactice angajate ca suplinitori pe cite un an școlar — se iau în considerare pe lîngă elementele sistemului de salarizare indicate la lit. „a” și „b”, și cele de la lit. „c”: a) salariul tarifar brut de încadrare, inclusiv majorările de 1-3 clase de

salarizare pentru condițiile specifice în care își desfășoară activitatea și indemnizațiile care, potrivit legii, fac parte din salariul tarifar de încadrare: director (adjunct), diriginte clasă, învățător (institutor) care predă la 2-4 clase; b) veniturile din plățile cu ora; c) indemnizațiile pentru prestarea unei munci în afara sarcinilor de la funcția de bază și indemnizațiile pentru îndeplinirea unor activități pentru care nu se justifică un post cu normă întreagă (comandant de unitate de pionieri, îndrumător U.T.C. bibliotecar școlar, secretar școală, director cămin cultural etc.). Nu se include în plafon indemnizația acordată celor care desfășoară activitate în unități de învățămînt din localități rurale cu condiții deosebite.

TH. LEONESC

Orientări prioritare în educația fizică și sportul școlar

(Urmare din pag. 1)

de educație fizică în lumina sarcinilor tot mai mari care stau în fața educației fizice și sportului școlar. În acest sens, se simte nevoia unei sistematizări științifice a materialului ce alcătuiește conținutul programelor analitice. De cîțiva ani, aceste programe fac obiectul unor serioase studii în care specialiștii în educație fizică și sport se pare că au ajuns la concluzii valoroase. Este vorba, fără îndoială, de faptul că și la noi în țară se face manifest fenomenul de accelerare a creșterii biologice a tinerelor generații, că sînt deci posibilități superioare de valo-

rificare a potențialului biologic al elevilor pe linia creșterii densității lecției de educație fizică și de introducere, tot mai mult, a elementelor de sport.

Se impune, deci, împletirea strînsă între elementele de pregătire fizică generală și elementele sportive, cu orientarea predominantă spre aceste sporturi care permit o „specializare timpurie”. Altfel spus, este vorba ca, pe fondul cerințelor actuale ale programei analitice, care satisface asigurarea unei sănătăți și a unei dezvoltări fizice armonioase, să se grefeze o permanentă selecție a elevilor și o rapidă transferare spre antrenamentul organizat în ve-

derea creșterii performanțelor. Aceasta ar fi, în evoluția firească a procesului de educație fizică, un câștig de ambele părți, adică întărirea sănătății, dar și întărirea rîndurilor viitorilor performeri sportivi.

Pentru aceasta însă este nevoie de energice măsuri de eliminare a formalismului încă prezent în desfășurarea orelor de educație fizică și sport. Se impune o permanentă perfecționare a cunoștințelor profesorilor de educație fizică, precum și un riguros control și îndrumare din partea factorilor responsabili, în spiritul unei eficiențe crescute a activității.

Prof. Ștefan Popoiu, comuna Piscu, jud. Galați, ne relatează că, cînd un răspuns în „Tribuna școlii”, și-a reamintit problema stabilirii salariului de încadrare, la cea de a doua numire în învățămînt, efectuată la 1 septembrie 1970, de care a fost profund nemulțumit și cu toate că atunci s-a consolat în urma mai multor discuții avute cu organele de învățămînt, care l-au convins că așa e normal, ne întreabă acum dacă salariul i-a fost corect stabilit. Dacă a fost nedreptățit, ce să facă, cui să se adreseze? (Pînă la data de 20 oct. 1968 a funcționat ca învățător titular, timp în care a urmat și absolvit institutul pedagogic de 3 ani, prin cursuri fără frecvență, avînd în învățămînt o vechime de 8 ani. După completarea studiilor universitare la cursurile de zi și susținerea examenului de licență, a fost din nou numit în învățămînt, pe data de 1 septembrie 1970, cu un salariu lunar de 1480 lei, corespunzător funcției de profesor stagiar cu o vechime de 2-3 ani în învățămînt).

— Consolarea dv. și necunoașterea temeinică a legislației școlare de către autoritățile de învățămînt la care ați apelat au ca rezultat situația de a fi fost încadrat cu un salariu de 1480 lei lunar, în loc de 1720 lei, la cît aveți dreptul, încasînd, pînă în prezent, mai puțin cu 7200 lei.

În situația dv. nu s-a ținut seama de gradația obținută înaintea absolvirii studiilor universitare care vă dădeau dreptul la o altă salarizare după pregătire, chiar dacă nu ați avut definitivarea în învățămînt. La numirea în învățămînt (din 1 septembrie 1970, ca profesor, absolvent al universității cu examen de licență, cu gradația 1 — vechime 8 ani în învățămînt) conform Legii nr. 6/1969 și a H.C.M. Nr. 2841/1968 trebuia să vi se fixeze salariul de 1720 lei, pînă obține o nouă gradație numai după promovarea examenului de definitivare.

Pentru a vă bucura de drepturile ce vi le acordă legele statului nostru, va trebui să întreprindeți două acțiuni paralele:

a) una, referitoare la stabilirea salariului tarifar lunar de 1720 lei, ce urmează să-l primiți pe viitor pentru care vă veți adresa, în scris, inspectoratului școlar județean;

b) a doua referitoare la încasarea drepturilor bănești pe perioada expirată prin care sesizați comisia de judecată, deoarece aceste drepturi nu pot fi achitate decît pe baza unei hotărîri a organului de soluționare a litigiilor de muncă.

În ambele situații, veți invoca prevederile Legii nr. 6/1969 art. 172, ale H.C.M. nr. 2841/1968, art. 2 și anexa 1 A, precum și art. 142 din Regulamentul privind numirea, transferarea și evidența personalului didactic, aprobat prin ord. M.I. nr. 12361/1969, a cărui valabilitate s-a prelungit. În susținerea cauzei dv., vă recomandăm să menționați că aceeași „Precizări privind modul de acordare a gradațiilor personalului didactic”, trimise de Ministerul Învățămîntului cu nr. 7825 din 17 mai 1969, invocate în preambulul Deciziei Inspectoratului școlar al jud. Galați nr. 4949/1970 (din care au aplicat art. 2 și v-au nedreptățit) prevăd la art. 11 rezolvarea favorabilă a cazului dv.

În acțiunea prin care sesizați comisia de judecată, în afară de cele de mai sus, vă veți referi și la prevederile art. 172/3, 173, 176 și următoarele din Codul Muncii, intrat în vigoare la 1 martie a.c.

Prof. IOAN BADIU

Recenzie

FĂNICĂ N. GHEORGHE:

„MIHAI EMINESCU — analize și sinteze”

E. D. P., 1972

În „Cuvînt înainte”, autorul precizează că „analizele și scurtele sinteze din prima parte a volumului își asumă, în primul rînd, o valoare de atmosferă și de sugestie, uneori de îndreptar, și nu se doresc etichetate drept modele...”

După cum se știe, creația lui Eminescu — apogeul poeziei românești și unul din piscurile poeziei universale — se studiază, conform principiului cronologic care stă la baza istoriei literaturii, în anul II (în liceele de cultură generală și liceele de specialitate), cînd nici vîrsta elevilor și nici cultura lor nu concură din plin la aprofundarea poeziei și prozei eminesciene.

Spre sfîrșitul liceului, în preajma bacalaureatului — în cadrul lecțiilor de sinteză — cînd elevii au parcurs, în linii mari, întreaga istorie a literaturii române și cînd capacitatea de a înțelege marile valori literare a crescut — profesorul are prilejul să adîncească mai bine poezia și proza lui Eminescu.

Atît problemele de fond cît și cele de formă — la care se adaugă, în măsură mai mare, raporturile operelor lui Eminescu cu literatura universală — reclamă, din partea profesorului, o informație bogată și o bună cunoaștere a ultimelor cercetări de specialitate.

Ținînd seama de astfel de cerințe, profesorul Fănică N. Gheorghe apelează, cînd e cazul, la filozofia lui Platon, Leibnitz, Kant, Hegel, Schopenhauer, ori la poezia lui Ovidiu, Horațiu, Dante, Petrarca, Shakespeare, Byron, Shelley, Goethe, Schiller, Novalis, Hoffmann, Heine, Chamisso, Alfred de Vigny, Lermontov, avînd grijă să sublinieze, la tot pasul, originalitatea genialului creator al „Luceafărului”: „în orice etapă a ei, creația lui Eminescu se recomandă, în ultimă instanță, întru totul națională, fie că este vorba de cadrul ori idee, de rol sau de mijloc de expresie” (p. 101).

Toate analizele și sintezele pe care profesorul Fănică N. Gheorghe le oferă elevilor și candidaților la bacalaureat și concursurile de admitere în învățămîntul superior, precum și altor cititori, sînt scrise cu o caldă și sinceră devoțiune. Șirul analizelor și sintezelor se încheie printr-un substanțial capitol final: „Eminescu în literatura națională și universală”. În partea a doua a volumului, autorul analizează — în 11 capitole — „Universul rural în opera lui Eminescu. (Studiul este reluarea unui eseu mai vechi, substanțial îmbunătățit).

În esență, Fănică N. Gheorghe susține că, în opera lui Eminescu, „Universul rustic nu constituie doar un sector al viziunii sale existențiale și nici nu ține numai de „paradisul copilăriei, greu de uitat”, ci universul rural este indisolubil legat de toate etapele vieții afective și intelectuale ale poetului”. (Se citează aici cazul a încă doi scriitori, pătruși de „duhul satului”: Ion Creangă și Mihail Sadoveanu — la care noi am mai adăuga și pe alții, în primul rînd pe Lucian Blaga).

Pentru susținerea prezenței universului rural în opera lui Eminescu, profesorul Fănică N. Gheorghe folosește numeroase elemente, pe care le culege direct din manuscrisele poetului, păstrate la Biblioteca Academiei, ori prin intermediul celor șase tomuri monumentale academice, editate de regretatul Perpessiciu.

Prin tinuta științifică și prin devoțiunea cu care este scrisă, cartea profesorului Fănică N. Gheorghe, „Mihai Eminescu — analize și sinteze”, se recomandă și se impune.

Prof. VLADIMIR DOGARU

VOICU LĂSCUȘ:

„Cercetări asupra opțiunii profesionale”

E. D. P., 1972

Cartea lui Voicu Lăscuș, „Cercetări asupra opțiunii profesionale”, este rezultatul unor anchete și sonde efectuate în anii școlari 1969/70 și 1970/71 printre elevii claselor V—VIII (IX—X) de la cîteva școli generale atît din mediul urban, cît și din cel rural.

Autorul stabilește, în urma opțiunilor profesionale ale elevilor, o serie de grafice pe profesii, și, interpretîndu-le, se întreabă pe bună dreptate: „...înspre ce domenii de activitate și către ce profesii trebuie îndrumați, în momentul în care specialiștii sesizează că opțiunile elevilor nu corespund necesarului de cadre planificate? Desigur că activitatea lor orientativă trebuie să îndrepte atenția și interesul elevilor îndeosebi spre domeniile profesionale care solicită un număr

ridicat de cadre, cum sînt: industria grea, industria extractivă, construcțiile și deservirea populației. Sînt, apoi, domeniile care capătă o dezvoltare din ce în ce mai mare, ca de exemplu, industria chimică și cea electronică”. Soluționarea problemei, evident, fără pretenții de exhaustivitate, este propusă pe parcursul lucrării.

Metodele de investigare a opțiunii profesionale, în noile condiții, se cer reevaluate, în concordanță cu pedagogia modernă: „Metodele tradiționale utilizate în cercetarea opțiunii profesionale tind să fie completate prin instruirea programată, care s-a introdus în acest domeniu, atît în cercetarea informației profesionale a elevilor, cît și a altor aspecte ale opțiunii și orientării profesionale”. Opțiunea profesio-

nală e un proces complex care se desfășoară în timp, cu multă răbdare, și pe baza unei serioase documentări în domeniul diferitelor profesii din partea celui care o întreprinde.

Lucrarea se adresează cadrelor didactice de la clasele V—VIII (IX—X) ale școlii generale, diriginților și tuturor celor care, prin natura profesiei, sînt chemați să contribuie la orientarea profesională a tinerei generații.

Prof. GHEORGHE ANDREI
Buzău

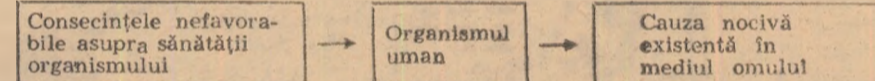

TVS integrată

Această emisiune a fost propusă în încheierea capitolului „Digestia”, cu scopul de a favoriza transferuri utile dintre comportamentele cognitive și unele comportamente psiho-motorii, privind deprinderile igienice necesare pentru desfășurarea normală a digestiei.

Intrucît este prima telelecție de acest fel, trebuie să subliniem că mesajul televizat în sine nu poate aduce decît cadrul în care să se desfășoare activitatea elevilor coordonată de profesor, ținînd seama că o deprindere nu se poate obține decît în urma unui număr de exerciții efectuate individual.

Problema devine complexă prin faptul că pretinde angajarea afectivă și voluntară a elevilor la o ac-

pe care o propunem pentru dezbatere înaintea începerii emisiunii de TVS. Se pot face analogii cu situații obișnuite din viața cotidiană care pot provoca accidente (de circulație, casnice etc.).

Plecînd din a asemenea exemple, se va sublinia că aceeași lege stă și la baza tulburărilor ce apar în desfășurarea procesului de digestie, cu singura diferență că intervine o anumită perioadă de timp din momentul acțiunii cauzei pînă la apariția efectului.

țione de autoprotecție, fundamentată numai pe cunoașterea consecințelor posibile în cazul cînd nu sînt respectate anumite condiții obligatorii de igienă.

Fără îndoială, sarcina profesorului în această situație este cu mult mai dificilă decît atunci cînd el conduce un proces de instruire pe baza unor activități bazate pe experiență directă. Cu atît mai mult, cu cît legătura dintre cauza cu potențial nociv și consecințele nefavorabile pe care le are acțiunea ei asupra sănătății omului se face în timp și nu într-o succesiune imediată.

Pentru asigurarea unității în valorificarea lecției, profesorul poate porni de la următoarea relație:

amplasate 10—12 case, o apă curgătoare, 2 fîntîni și 2—3 ulițe, se produce o epidemie de boli intestinale ce cuprinde persoane ce locuiesc într-un perimetru apropiat. Cum s-ar putea explica o asemenea situație și ce investigații ar putea fi organizate pentru a se descoperi și stăvilă cauza producătoare?, e) Un muncitor lucrează, alternativ, cîte o săptămînă în schimbul de dimineață și o săptămînă în schimbul de după-amiază. Ce măsuri ar trebui să fie luate pentru a nu tulbura bioritmul funcțiilor sale digestive?, d) Cîțiva elevi de școală profesională obișnuiesc să la gustarea din cursul zilei, în timpul lucrului în atelier, în următoarele condiții: alimentele sînt împachetate în jurnal, unli se spală pe mîini cu benzină, alții se șterg numai cu bumbac ori folosesc detergent; alimentele sînt ținute în dulap cu echipamentul de protecție și de lucru, gustarea se la în picioare, repede, vorbind sau chiar în timpul lucrului.

Rezolvarea situațiilor problematice de tipul celor de mai sus trebuie să permită formularea concluziei că luarea măsurilor igienice înseamnă îndepărtarea cauzelor care ar putea tulbura digestia și că, oricît de simple par la prima vedere, importanța lor este esențială pentru menținerea stării de sănătate și capacității de muncă.

Dr. AL. GHEORGHIE
G. CHIOCHIU

MUZICA

Secția corală a Uniunii Compozitorilor (secretar Dumitru Botez) a organizat recent un cenacul cu muzică corală destinată copiilor.

Au fost prezentate un număr de 18 cîntece, realizări recente semnate de 15 compozitori, care au avut darul de a alcătui o „plachetă cu cîntece pentru copii” — cum atrăgea atenția compozitorul Constantin Palade; încă o dovadă că genul respectiv nu e chiar atît de sărac pe cît se afirmă ci, mai mult, necunoscut. „Din punct de vedere compozitional, sublinia în alocuțiunea sa compozitorul Emil Lerescu, este important să realizăm lucrări care să fie cîntate cu multă plăcere de către copii”. Accesibile, convingătoare, acestea trebuie să intre în repertoriul permanent.

Am salutat cu bucurie faptul că printre semnatarii plachetei se aflau membri ai secției simfonice care au început să acorde cîntecului pentru copii atenția cuvenită, chiar dacă respectivele realizări solicitau formații mai abile, cu experiență, cu ținută concertistică apreciabilă. „A-

vem nevoie și de cîntece destinate concertului, pentru corurile foarte bune” — observă muzicologul Vasile Tomescu. În acest sens, am ascultat cîteva izbutite mostre. *Fluier de copil* de Sergiu Sarchizov e un cîntec vesel, imitînd melodică instrumentală care era utilizată ca suport, *Tripticul* lui Aurel Popa (*Albinele și lăcusta*, *Lecții de vacanță*, *Cimpoiașul fermecat*) cu o ținută simfonică în care sînt utilizate eficient procedeele polifonice sugerînd atmosfera tipică jocului de copii, iar *Dipticul* lui Theodor Bratu (*În țara moșilor și Pe Gutin cînd mă urcai*) melodiează poetic, cu conținut mai mult armonic, hăulita și dansuri oșenești, apropiate de lumea muzicală a lui Bela Bartok.

Un loc aparte a ocupat, în cadrul programului, preocuparea pentru cîntecul liric. Considerat inițial ca opus profilului, acesta a început să fie tratat cu atenție specială de către compozitorii de muzică pentru copii. *Curge riul în albioară* de Ion Vanica, o piesă ternară lentă, infuzază în preocupările infantile aten-

ția pentru problemele existențiale de bază, pentru explicarea lor cu resursele psihologice tipice gîndirii folclorice, metaforice.

Laurențiu Profeta propunea o preocupare specială, din partea compozitorilor, pentru realizarea de cîntece pentru copii în genul muzicii ușoare. Lucrarea sa *Urare* utilizează un solist, grup vocal și mică orchestră și traduce, în limbajul specific genului, sentimentul de mîndrie patriotică. Inspirat din folclorul copiilor (folclorul muzical sau poetic), lucrările *Vrabia*, *mare gospodină* de Claudiu Negulescu, *Un pom, o floare* de Nicolae Popescu și *Vine ploaia* de Matei Socor, reprezintă cîteva categorii tipice în arhitecturi intenționate onomatopice, imitative care lăsă să se contureze sugestia folclorică de cîntec sau joc.

Interesantă și realizabilă ni se pare propunerea de a se organiza concursuri de coruri școlare, cu ajutorul televiziunii, în genul celui existent pentru coruri mixte.

ANTON DOGARU

Mările și oceanele, o imensă cămară de alimente

Milioane de oameni în pericol de infometare ● Eșecul „revoluției verzi” ● Viitorul resurselor subacvatice ale alimentației

Mai multe milioane de oameni ar putea să moară anul acesta de foame, în țările situate între Dakar și Dacca, apreciază experții Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.). Aceste regiuni au avut de suferit de pe urma secetei care a bintuit de doi ani consecutiv. Ca urmare, prețurile cerealelor au crescut vertiginos la fel ca și nevoile populației. Experții au constatat că, în șase luni, prețul pe tonă de grâu, inclusiv transportul, a crescut cu 75 la sută...

Secretarul general al F.A.O., Abdeke Boerma, a lansat, recent, un puternic „semnal de alarmă”, avertizând asupra eșecului așa-numitei „revoluții verzi” în țările pe cale de dezvoltare. Deși producția agricolă a anului 1972 a crescut pe plan mondial cu 3 la sută față de 1971, se asistă — potrivit studiilor F.A.O. — la o răsturnare surprinzătoare și aproape completă a situației alimentare între țările industriale și cele în curs de dezvoltare. În timp ce producția agricolă a sporit cu 5—6 la sută în primul grup de state, ea n-a progresat decât cu 1,5 la sută în cel de-al doilea. Dacă se are în vedere faptul că populația țărilor în curs de dezvoltare a continuat să crească într-un ritm mediu anual de 2,5 la sută, rezultă că întregul spor al producției agricole a fost „înghițit” de ceea ce specialiștii numesc „explozia demografică”. La sfârșitul anilor '60 se puneau mari speranțe în „revoluția verde”, în cultura noilor soiuri de cereale extrem de productive, în aplicarea tehnicilor moderne capabile să plaseze agricultura sub semnul zeiței Ceres. Din păcate, aceste speranțe s-au dovedit a fi iluzorii. Aproape două miliarde de oameni, care, în marea lor majoritate, trăiesc în țările în curs de dezvoltare, se află încă sub spectrul foametei și al subnutriției. Dar, populația Terrei crește într-un ritm rapid. Ea ar trebui — potrivit unor calcule ale O.N.U. — să atingă 6 miliarde de oameni, la sfârșitul acestui secol, ceea ce ar însemna aproape dublarea ei în numai 30 de ani. Se pune deci problema hrănirii acestei populații, deoarece producția agricolă nu ar fi suficientă. Cu alte cuvinte, trebuie găsite noi surse alimentare.

Numeroși savanți și specialiști cu reputație mondială susțin că vi-

torul omenirii, în problema alimentației, este legat de oceane și mări, care ocupă aproape 71 la sută din suprafața globului pământesc. Produsele marine sînt deja utilizate în diferite domenii de activitate economică: industria alimentară și textilă, medicină, agrotehnică, viticultură, creșterea animalelor, construcții de locuințe etc. Dar, în prezent, nu se exploatează decât o foarte mică parte din resursele mării.

Pescuitul în mări și oceane dă, în prezent, peste 70 milioane de tone pe an. Prin „pescuit” se înțeleg toate produsele extrase din mare și în care peștele reprezintă 88 la sută. Determinată de conținutul în proteine, valoarea nutritivă a celor peste 70 milioane tone, corespunde unei turme de circa 200 milioane de cornute mari! Totuși, aceasta nu reprezintă decât unu la sută din producția alimentară mondială. Printr-o utilizare rațională a resurselor marine, susține savantul englez John Lucas, este posibil să se obțină de pe un

hectar de mare de două ori mai multă carne decât se obține de pe un hectar cu cele mai bune pășuni. Peștele nu este numai un prețios aliment pentru om. Industria de prelucrare a peștelui produce un excelent aliment pentru animale și păsări.

Aproape de coaste, în apele mai puțin adânci, se pot cultiva moluște, crustacee, pești, alge. Suprafața acestor ape este egală cu aceea a Europei. Creșterea fermelor marine, omul va suprima organismele de care nu are nevoie și le va înlocui prin organisme utile, furajere sau alimentare.

Toate acestea pot părea nerealizabile sau puțin eficiente. Experiența unor țări (Japonia, Franța), dovedește însă contrariul. Cultura marină este una dintre sursele potențiale cele mai importante de alimente.

Grație utilizării energiei solare, vegetația produce materii organice indispensabile activității vitale.

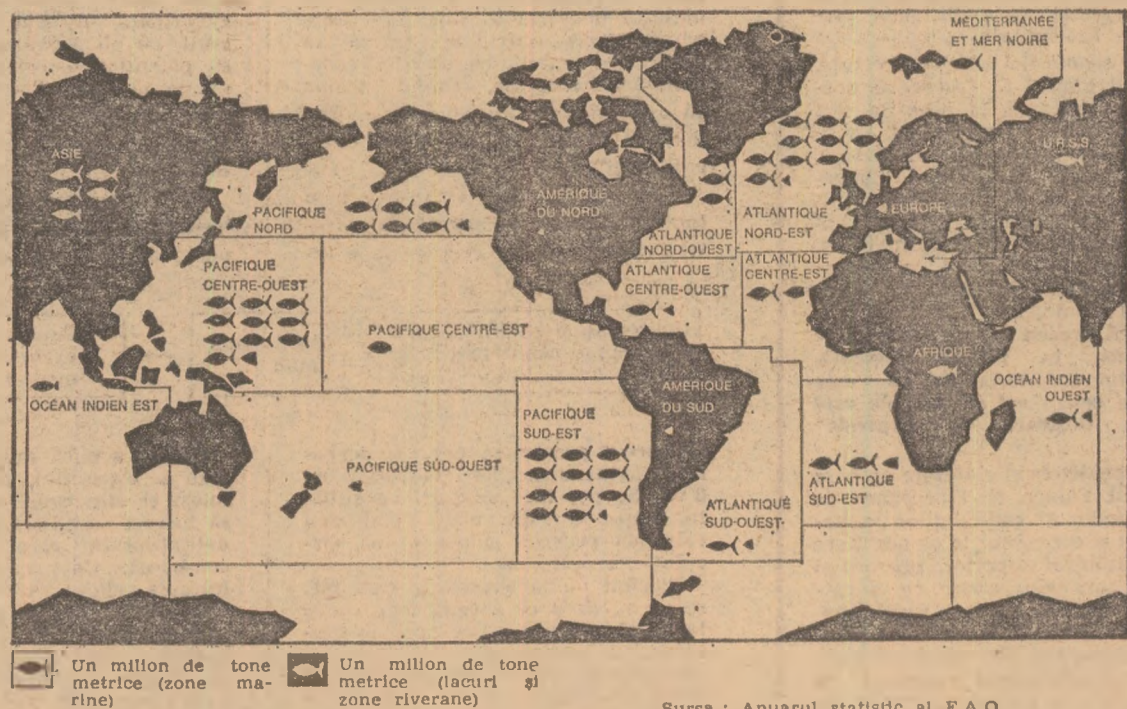
Dar, energia solară care atinge suprafața planetei noastre este utilizată numai în proporție de 20 la sută de vegetația terestră și de 80 la sută de alge. Utilizând cantitatea de energie solară asimilată în prezent de masa verde a oceanelor și mărilor și presupunând că toată vegetația ar fi compusă numai din plante alimentare și furajere, ar fi posibil de creat — numai în limitele suprafețelor descababile — suficiente produse pentru a hrăni o populație de 58 miliarde de oameni. Dacă s-ar putea utiliza resursele tuturor oceanelor ar fi posibil de hrănit 300 miliarde de oameni, adică de 4—5 ori mai mult.

În realitate, aceste posibilități apar și mai importante. După datele savantului sovietic A. N. Zenkevici, volumul producției oceanelor și mărilor este de o mie de ori superior actualei suprafețe agricole. De exemplu, sub mare se pot obține pînă la 15 tone de masă verde la hectar față de 4 tone pe terenurile agricole. Mai mult, algele marine acumulează de 4—5 ori mai multe materii organice decât plantele terestre. După unele calcule, numai în Marea Baltică, Marea Neagră și în mările care scaldă Extremul Orient sovietic, este posibil să se obțină, în fiecare an, o recoltă de peste 100 milioane tone de masă vegetală.

Intr-un viitor apropiat, consideră o serie de savanți, plantele marine vor figura în meniul nostru cotidian, reprezentînd o revoluție în alimentație la fel de importantă ca aceea a consumului de cartofi.

V. CORAVU

Principalele zone de pescuit din lume

de politique, législation et administration de l'éducation" fiind al cincilea volum și ultimul din seria consacrată învățămîntului în lume.

Primul volum, publicat în anul 1955, conține informații cu caracter general despre sistemele de învățămînt din 194 țări și teritorii. Acestui volum i-au urmat încă trei, consacrate învățămîntului primar (1958), secundar (1961) și superior (1961), care sintetizează situația învățămîntului în lume, în perspectiva problemelor cu care este confruntată, în prezent, omenirea.

Prezentul volum, întocmit de Secretariatul UNESCO pe baza informațiilor primite din partea statelor membre ale acestei organizații, cuprinde 4 mari secțiuni: obiectivele învățămîntului, legislația existentă în materie, structuri organizatorice și informații suplimentare.

Primul capitol se referă la obiectivele generale ale învățămîntului pe plan național și la funcțiile acestuia în raport cu societatea. De asemenea, sînt date informații privind metodologia urmată de diferite state la elaborarea politicilor în domeniul învățămîntului,

principiile care stau la baza acestuia etc.

Capitolul dedicat legislației în domeniul învățămîntului oferă cititorului ocazia de a fi informat asupra principalelor acte normative existente în diferite state în această materie.

Structurile organizatorice care fac obiectul unui alt capitol, privesc formele de organizare și finanțare a învățămîntului, construcțiile școlare și dotarea acestora cu echipament de laborator, formele de control și inspecție etc.

Capitolul din volum dedicat țării noastre conține date și cifre privind dezvoltarea pe care a cunoscu-

t-o învățămîntul în perioada postbelică. Evocîndu-se diferitele faze ale evoluției învățămîntului în România, se menționează că acesta are ca principală sarcină „ridicarea nivelului de instrucție a populației, pentru a contribui la îmbogățirea vieții intelectuale și a forma personalul necesar economiei și construcției socialiste”.

Capitolul este bogat ilustrat cu cifre care oglindesc imensele realizări dobîndite de țara noastră în această disciplină a spiritului uman care este învățămîntul.

C. ANGHELUȚA

Recent, sub auspiciile UNESCO, a apărut lucrarea „L'education dans le monde”.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură